

TRUST YOUR ARCHI- TECT

A Kortárs
Építészeti
Központ
kiadványa

TRUST YOUR ARCHI- TECT

Tanulmány-
és interjúkötet
fiatal pályakezdő
építészeknek

A Kortárs
Építészeti
Központ
kiadványa

08

ELŐSZÓ

20

HOGYAN LÁTJÁK A
FIATAL ÉPÍTÉSZEK
SAJÁT HELYZETÜKET
A DIPLOMA
MEGSZERZÉSE UTÁN?

26

TOVÁBBI
TANULMÁNYOK

40

KÜLFÖLDI
ÖSZTÖNDÍJAK

52

SZAKMAI
SZERVEZETEK

62

ORSZÁGOS
KITEKINTÉS

70

AZ ÉPÍTÉSZ
TÁRSADALOMBAN
ELFOGLALT HELYE

74

BEVEZETÉS
A MUNKA VILÁGÁBA
TOOLTIP

92

INTERJÚK

SZERZŐI ELŐSZÓ

Amit most a
kezetekben
tartotok, a saját
útkeresésünk is.

**Ebben a könyvben igyekeztünk
minél több aspektust feltárni és
átfogó képet adni a pályakezdő
építészeknek — és talán a
tapasztaltabbaknak is.**

Az egyetemről kikerülve, friss diplomával a kezünkben sokan feltesszük magunknak a kérdést: merre tovább? Mire elég az a tudás, amit megszereztem? Jól választottam oktatókat és tantárgyi specializációt? Nem csoda, ha bizonytalanok vagyunk, hiszen egy olyan döntés súlya nehezedik ránk, amit fiatalon, a legtöbben mindenféle szakmai háttértudás nélkül hoztunk meg. Egy biztos: a vizuális környezet valamelyik szakterületén kell helytállni. Vagy mégsem?

A fejünkben hasonló megválaszolatlan kérdések és gondolatok kavargtak a könyv összeállításakor. Amit most a kezetekben tartotok, a saját útkeresésünk is.

Az íráshoz a Kortárs Építészeti Központ biztosított keretet: a KÉK-ben az innovatív gondolatok, a megújulásra való törekvés és a szakmai közeg minősége jelenti a háttérteret. Innen indul a Trust your Architect! kerekasztal-sorozat is, amely számos más program mellett sok éve segíti a fiatal építészeket. A szervezés kapcsán felmerült bennünk a kérdés: hogyan tudnánk az itt hallott személyes történeteket továbbfejleszteni, hogyan lehetne ezeket kollektív tudássá bővíteni?

Legyen szó akár egy épületről, akár egy egész régióról, ezek csak a környezetük, vagyis a társadalom tükrében vizsgálhatóak. Ugyanez elmondható általánosságban az építészsakmáról is: nagy hatással van hivatásunkra

a bennünket körülvevő közeg. Ebben a könyvben éppen ezért igyekeztünk minél több aspektust feltárni és át-fogó képet adni a pályakezdő építészeknek — és talán a tapasztaltabbaknak is. A hosszabb tanulmányok a lehetőségeket és a korlátokat, míg az interjúk a személyes élettörténeteket mutatják be.

Reméljük, hogy könyvünk a szakmai célok és a realisabb elvárások megfogalmazásában is segítséget nyújt. Bár a helyes irányt megmutatni nem tudjuk, elmeséljük, mások hogyan birkóznak meg az eléjük gördülő akadályokkal. A személyes célok és jövőképek szárazabb adatokkal és információkkal egészülnek ki, hogy komplex módon adjanak pillanatképet rólunk, építészeinkről. Ezek egy olyan alapot adhatnak, amire közösen építve egy jobban tervezhető, tisztább szakma képe tud kirajzolódni.

A SZERZŐK

BEVEZETÉS A MUNKA VILÁGÁBA — TOOLTIP

PÉTERI ZSOLT

5–6–7 év egyetem és egy kemény hajrá után, kezdedben a diplomával szeretnéd pénzre váltani a tudásod, illetve a gyakorlatban is kipróbálnád magad. Az építészek többsége egy már működő irodában kezdi el a pályáját, ahol tapasztaltabb kollégákkal körülvéve kóstolhat bele a szakmai valóságba, de vannak páran, akik merészen belevágnak, és céget alapítva, saját lábra állva próbálják ki magukat a piacon. Mindkét útnak vannak derűs és árnyoldalai, a neked megfelelő út bejárásához leginkább önismeretre van szükség. A *Trust your Architect!* című könyvünkben nem tudunk egyenként minden szakmai életutat bemutatni, viszont pár jó tanáccsal mindenképpen szolgálhatunk a pályád elindításához.

EGYETEMI TUDÁSSZERZÉS

Ahhoz, hogy kiemelkedj egy kicsit az egyetemekről kikerülő évente körülbelül 600 építész közül, érdemes már a képzés alatt elkezdni valamilyen extra szakmai tevékenységet, ami belekerülhet az önéletrajzodba, az iskoláid mellett. Erre egyetemenként eltérő lehetőségek vannak, de mindenhol találhatsz valami neked valót.

TDK

A tudományos vagy művészeti témakörben elkészíthető dolgozat egy komoly saját alkotómunka. Lehetőséget ad arra, hogy jobban elmélyülj a szakmád egy-egy részterületében. Ha van olyan téma, amit szívesen megismernél a kötelező egyetemi tudásanyagnál részletesebben, például a zöldhomlokzatok, a középkori katedrálisok, érdemes már fél évvel a TDK-konferencia előtt elkezdened a kutatást, hogy legyen időd rendesen végigmenni a saját magadnak kijelölt úton. Az egyete-

menként legjobb dolgozatok továbbjutnak az Országos Tudományos Diákköri Konferenciára (OTDK). Egy ilyen dolgozat jó belépő lehet egy esetleges későbbi posztgraduális képzéshez is.

Hallgatói önszervező csoportok

Minden egyetemen van szakkollégium, vagy valamilyen önszervező csoport. Ezek között vannak szakmai, és kevésbé szakmai szervezetek, de mindegyikkel kicsit többet kaphatsz, mintha csak az egyetemi tárgyak teljesítésével foglalkoznál. Egy szakkollégiumban előadások, kirándulások révén kapcsolatba kerülhetsz olyan szakmagyakorlókkal is, akik nem oktatnak az egyetemen (vagy legalábbis nem ott, ahova te jársz), tágíthatod a látóköröd, és építheted a kapcsolati hálódát.

Demonstrátor

Egy-egy egyetemen a tanszékek lehetőséget biztosítanak rá, hogy a rátermettebb (pályázat útján kiválasztott) diákok bepillantást nyerjenek a tanszéki munkába. A demonstrátorok az adott tanszék

működését segítik elő. Van, ahol ez az oktatásban való részvételt jelenti, van, ahol háttér munkát, tudástár rendszerezését. Mindenesetre a pályád elején jól mutat az önéletrajzban, ha pár évig egy egyetemi tanszéken segédkeztél.

Szakmai gyakorlatok egyetem mellett

Természetesen a diploma megszerzésének feltétele a kötelező szakmai gyakorlat teljesítése. Sokat segít a későbbi karrierút kiválasztásában, ha a kötelező minimumon túl több helyen is kipróbálsz magad, lehetőleg olyanokon, ahol a kávéfőzésnél és a fénymásolásnál komolyabb feladatot bízhatnak rád. Azon túl, hogy az egyetemi elképzelt feladatok mellé „életszagúbb” élményekkel is gazdagodhatsz, nagyon hasznos tapasztalatot adhat pár hónap pl. egy építési helyszínen akkor is, ha később tervezőirodai pályára orientálnád. A nagyobb cégek gondosan megtervezett gyakornoki programmal készülnek fel a szakmai utánpótlás fogadására.

TERVEZZ VELÜNK AZ ÉLETRE!

Építőipari cégcsoportunk régóta nagy figyelmet fordít a szakmai utánpótlásra, sok kiváló szakember kezdte nálunk a pályafutását. Idén Te is részese lehetsz gyakornoki programunknak: a DVM group Academyben a legtehetségesebb és legelhivatottabb hallgatóknak biztosítunk lehetőséget arra, hogy valós, a piacon jól használható ismereteket szerezzenek már az egyetemi éveik alatt.

Ha legalább hat lezárt félévvel rendelkezel, jól beszélsz angolul, elkötelezett vagy a mérnöki szakma iránt és örömmel tanulsz új dolgokat, akkor itt a helyed! Ha a pályázatod sikeres, a DVM group Academy résztvevőjeként mindig új kihívásokban lehet részed, kiemelkedő tudású szakemberektől tanulhatsz, és a legmagasabb színvonalú szakmai környezetben fejlődhetsz.

Akár a tervezés, akár a kivitelezés iránt érdeklődsz, sikeres pályázat esetén izgalmas, nagy presztízsű projektek várnak rád a magyar piac legkomplexebb építőipari szolgáltatójánál. Amellett, hogy bekapcsolódhatsz egy 170 fős szervezet életébe, részt vehetsz a szakmai és szabadidős programokon, kapcsolatokat építhetsz, valódi tapasztalatot és összetett szakmai látásmódot szerezhetsz: többé nem az asztalfióknak tervezel majd. Nálunk a gyakornokok felelősségteljes munkát végeznek szakterületi mentor vezetésével.

Nekünk az is fontos, hogy a tanulóidokkal zökkenőmentesen haladj, ezért rugalmas munkaidőt biztosítunk, és ha kéred, a szakdolgozatodban vagy a diplomamunkádban is segítünk.

Ha úgy érzed, hogy elkötelezettséged, felelősségtudatod és tanulmányi eredményeid alapján helyed van a legjobbak között, jelentkezz! Nem kell más tenned, mint a dvmgroup.com/academy weboldalon keresztül elküldeni nekünk önéletrajzodat, motivációs leveledet, indexed másolatát, a portfóliódat és egy oktatód ajánlását.

Karrierlehetőség
Gyakorlati oktatás
Különleges projektek
Piacképes tudás
Hosszú távű fejlődés

Építészet
Belsőépítészet
Generálkivitelezés
Projektmenedzsment

GRAPHISOFT GYAKORNOKI PROGRAM

Gyakornoki Programunkat olyan felsőoktatásban részt vevő építész- és építőmérnök-hallgatóknak ajánljuk, akik

- szeretnének releváns és gyakorlatias tudást szerezni az épületinformáció-modellzés (BIM) műhelytitkairól, melyet már tanulmányaik befejezése alatt is – tervezési feladatok feldolgozása és dokumentálása – hasznosíthatnak;
- szeretnének betekintést nyerni abba, hogy milyen modern, felhőalapú termegosztási ill. együttműködési munkamódszereket használnak az építészek világszerte a szakági társtervezőkkel és konzulensekkel folytatott egyeztetés során;
- a Gyakornoki Program alatt készek megalapozni egy olyan szakmai tudást és tapasztalatot, mely elősegíti azt, hogy nálunk folytassák szakmai fejlődésüket és kezdjék el karrierjüket;
- készek arra, hogy tanulmányaik befejezése mellett – a tervbeadásokat és vizsgaidőszakokat figyelembe véve, rugalmasan – heti 20-25 órát dolgozzanak versenyképes órabérért Budapest egyik legszebb, dunai kilátással bíró parkjában;
- olyan – építésztúdiók családias hangulatát idéző – nemzetközi csapat része kívánnak lenni, ahol bárkihez közvetlenül fordulhatnak bármilyen kérdéssel vagy javaslatlaltal.

Partnereink és leányvállalataink a világ 101 országában több mint 200 000 építész napi munkáját segítik. Az elmúlt 35 év alatt több mint egymillió megépült épület bizonyítja azt, hogy hazai alapítású szoftverfejlesztő

cégünk világszerte ismert és elismert termékeket (ARCHICAD, BIMx, BIMcloud) biztosít tervezők, kivitelezők és megrendelők számára egyaránt.

**HA TE IS SZÍVESEN CSATLAKOZNÁL
HOZZÁNK, LÁTOGASS EL A
[CAREERS.GRAPHISOFT.COM](https://careers.graphisoft.com) OLDALRA,
VAGY KÜLDD EL SZAKMAI
ÖNÉLETRAJZODAT A
[TALENT@GRAPHISOFT.COM](mailto:talent@graphisoft.com)
E-MAIL-CÍMRE!**

ÁLLÁS– JELENTKEZÉS

Az első iroda, ahol dolgozni kezd az ember, nagyon meghatározó tud lenni a későbbiekre nézve. Az egyetem után itt ismered meg először a munka világát, és minden későbbi munkahelyedet, akaratlanul is, a legelsővel is össze fogod hasonlítani. A jelentkezési procedura még ismerős lehet az egyetemi tervezési szigorlatról: CV, portfólió, majd személyes elbeszélgetés. Ebben körülbelül minden iroda ugyanúgy működik (mindegy, hogy kivitelezésben vagy a tervezésben szeretnél elhelyezkedni), de a kiválasztási szempontok különböznek. Itt elsősorban a cég érdeke lebeg a döntéshozók szeme előtt, azt fogják felvenni, aki a leginkább beleillik a szervezetbe és amelyik jelentkező képességei jobban szolgálhatják azt. Ezért érdemes már a jelentkezéskor, az önéletrajzban és a portfólióban is ezeknek a képességeknek a meglétét kidomborítani, annak függvényében, hogy milyen cég milyen pozíciójára jelentkezel. Ha megvan a jelentkezési anyagod, érdemes megnézni a meghirdetett állásokat a különböző platformokon: az építészfórumon, az álláskereső honlapokon, Facebook-csoportokban, levelezőlistán és az irodák honlapjain. A tapasztalat azt mutatja, hogy ha van kiszemelt „álommunkahely”, érdemes akár kéretlenül, meghirdetett állás nélkül is írnod nekik, és elküldened egy portfóliót. Ha egy motivációs levélben kifejtet, miért érzed úgy, hogy neked ott a helyed, és mit tudnál hozzátenni az iroda működéséhez, nagy eséllyel elgondolkodnak a dolgon, és legalább egy személyes beszélgetésre behívnak.

CV

Az önéletrajzod összeállításakor nagyon fontos szempont, hogy tömör és lényegre törő legyen, mert a cégvezetőknek se idejük, se türelmük nincs az eddigi teljes élettörténetedet végigolvasni. Maradj a létfonosságú témáknál: tanulmányok, munkatapasztalat, referenciák, mellé esetleg pár szóban összefoglalható a leendő munkaadó számára hasznos képességeidet.

Extra tipp: A CV-d ne legyen hosszabb egy A4-es lap két oldalánál, és már itt is megvilantható a grafikai és kompozíciós képességeidet, hogy felhívjad magadra a figyelmet.

Portfólió

A jelentkezési anyag elküldése előtt érdemes egy kis kutatómunkát végezni a kiszemelt cég igényeiről, hiszen sokszor konkrét projektekre vesznek fel új munkatársat. Például ha megtudod, hogy a kiszemelt „álomirodában” épp elindul egy nagyobb projekt kiviteli terve, javíthatja az esélyeidet, ha a komplex terved legjobb részlet-

rajzait is megmutatod. Ilyenkor készülj fel úgy, hogy a csomóponti rajzokat pár szóban el is tudd magyarázni. Mesélhetsz arról is, miért volt különleges az adott feladaton dolgozni, milyen akadályokat kellett leküzdened a kész tervig. Ez a taktika szerencsére fordítva is működhet: ha tudod magadról, milyen feladatokkal foglalkoznál szívesen leendő munkahelyeden, e szerint súlyozd a portfóliód tartalmát. Ha például nagyon szeretsz látványterveket készíteni, emeld ki ezt – így több esélyed van rá, hogy egy ilyen pozícióra vesznek fel. Nagyon könnyű belecsúszni abba a hibába, hogy a kedvenc egyetemi munkád összes skiccét, a terveidbe minden beleölt, ébren töltött éjszakádat bemutasd. Egy interjú helyzetben itt is érdemes a lényegre összpontosítani, a portfólió legyen inkább rövidebb, de ütős.

Extra tipp: érdemes a látványosabb, wow képeket az elejére raknod, ez majd meggyőzi a leendő munkaadódat arról, hogy érdemes továbblapozni a folytatásért.

Állásinterjú

Miután kiküldted a jelentkezéseket, számíts arra, hogy nem fogsz mindenkitől visszajelzést kapni. De biztosan lesz olyan cég, amelyiknél el tudsz jutni a következő lépcsőig, ami az állásinterjú. Minden irodának, cégvezetőnek megvan a maga koreográfiája, de persze vannak fix elemek is, melyek sorrendje változhat. Van, ahol először belekérdeznak a portfóliód egy-egy oldalába, vagy megkérnek rá, hogy az önéletrajzod egy elemét fejtsetd ki jobban. Máshol azonnal a meghirdetett pozíció részleteire térnek rá, mint a munkaidő vagy a feladatkör. Nagyon fontos, hogy ez nem csak számodra vizsgahelyzet: ők is meg akarnak győzni arról, hogy náluk kezd el a karrieredet; úgyhogy nyugodtan tegyél fel kérdéseket te is!

Extra tipp: ha több helyen is érdeklődsz, célszerű egy jegyzetfüzettel érkeznél az egyes állásinterjúkra, és felírnod az elhangzott információkat azért, hogy később összehasonlíthasd a potenciális munkahelyeket.

Bértárgyalás

A legtöbb helyen a fizetésről beszélnek utoljára az interjúban. Egyes irodák meghatározott bértábla szerinti fix összeget fizetnek a tapasztalatnak megfelelően – ez főleg a nagyobb irodákra jellemző. De még itt is meg fogják kérdezni, hogy mennyit kérsz, amit aztán vagy elfogadnak, vagy próbálnak belőle alkudni. Fontos, hogy tisztában legyél a tudásoddal és a diplomád értékével az adott piacon. Lehet, hogy még nincs komoly mun-

"A portfólió legyen inkább rövidebb, de ütős.

katapasztalatod, de az, hogy elvégeztél egy egyetemet, bizonyíték arra, hogy képes vagy a tanulásra és a kemény munkára is.

Extra tipp: érdemes a bértárgyalás előtt a már dolgozó ismerőseidről, barátaidtól finoman megkérdezni, megnyit keresnek. Ez segít az interjú előtt abban, hogy ne mondj a valóságtól túlzottan elrugaszkodott bérigényt.

Foglalkoztatás

A bértárgyaláskor szó esik majd arról, hogy milyen konstrukcióban foglalkoztatnának. A számodra leg egyszerűbb esetben az iroda bejelentett alkalmazottként vesz fel határozott vagy határozatlan időre, teljes vagy részmunkaidőben. De van, hogy bedolgozó munkatársat keresnek, és arra buzdítanak, hogy egyéni vállalkozóként számlázz nekik (pl. KATA-sként / kisadózó vállalkozások tételes adójával). Minden esetben rendkívül figyelj oda arra, hogy ne vállalj bújtatott alkalmazotti jogviszonyt. Hazánkban sajnos sokszor hallani „félíg bejelentett” alkalmazásról, amikor csak minimálbérre jelennek be, és a fizetésed maradékát zsebbe kapod, mert így mindenki jobban jár. Ezt a rossz gyakorlatot a KÉK és könyvvünk szerkesztői sem támogatják, hiszen egy ilyen bevállalásával a szakma reputációját csökkented. Amíg lesz olyan építész, akit „olcsóbban” (sőt akár ingyen is) [1] lehet dolgoztatni (gyakorlat vagy bármilyen sürgős munka okán), lesz olyan munkáltató, aki ezt kihasználja. A kiadványunkhoz elkészített kérdőíves felmérésből szerencsére az tűnik ki, hogy a fiatal alkalmazottként dolgozó építészek jelentős részét határozatlan idejű (72%) munkaszerződéssel foglalkoztatják.

"Amíg lesz olyan építész, akit „olcsóbban” lehet dolgoztatni, lesz olyan munkáltató, aki ezt kihasználja

Extra tipp: ha úgy érzed, egy cégnél hosszabb ideig is dolgoznál, akkor érdemes határozatlan idejű munkaszerződésben megállapodni velük. Ahogy a neve mutatja, ez nem meghatározott időre szól, és év elején automatikusan meghosszabbodik.

Döntés

Ha minden információt megtudtál, ami érdekelt, illetve az interjúztatók is kikérdeztek téged, kétféleképp zárulhat az interjú: kérnek még egy kis időt a döntéshez vagy

ott helyben felajánlják az állást. A második esetben azt tanácsolom, ne siesd el a döntést! Kérj pár nap, akár egy hét gondolkodási időt, amíg a többi helyre is elmész, ahova behívtak. Gondolj arra, hogy arról kell döntened, hogy hol és mivel fogod az ébren töltött idő nagy részét eltölteni a továbbiakban.

Extra tipp: a végleges döntés előtt beszélj a barátaidal és a családdal, valószínűleg fognak tudni megfontolásra érdemes tanácsokat adni neked.

Semmi sincs kőbe vésve

Ha esetleg úgy alakul, hogy az első munkahelyed mégsem olyan, mint ahogyan azt előre elképzelted, ne búsulj, nem vagy egyedül. Fontos, hogy a realitás talaján maradj, és elfogadd, hogy az építészkarrier egy lassú hegymenet a csúcs felé. Érdemes megkeresned a kihívást és a szépséget minden rád bízott apró feladatban, tekintsd ezeket egy-egy lépésnek a felelősségteljesebb önálló munka felé. Ha pedig akár szakmai, akár személyes okok miatt úgy érzed, hogy nem ez a hely a megfelelő számodra, nem szégyen a váltás. A kérdőívünkben megkérdezett pályakezdő (0–3 éves tapasztalattal rendelkező) építészek 51%-a karrierje első három évében már váltott munkahelyet.

A tapasztalati évek számával a munkahelyek száma egyenes arányban növekszik, de kilenc év fölött már csökkenő tendenciával. Ebből az látszik, hogy a megkérdezett építészek a pályájuk ezen szakaszában már elkezdtek megtalálni a nekik való helyet.

Extra tipp: csalóka lehet az az elképzelés, hogy valahol vár rád egy álomiroda, ahol minden és mindenki pont olyan lesz, ahogy az megfelel az elvárásaidnak. A munkakörülményeidet, az irodai hangulatot te is alakítod, nem csak elszenvédője vagy.

További tippeket az angyarchi blogon találhatsz: angyarchi.com/blog/post/first_job_tips

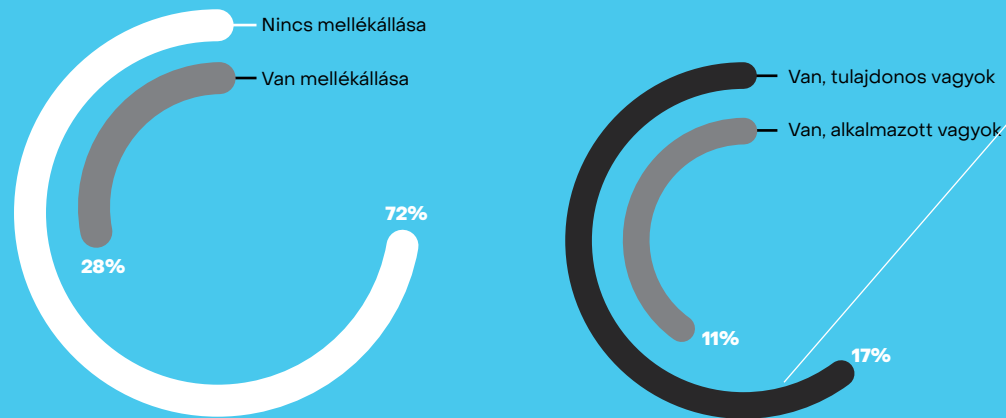
[1] Tim Jonze: Row over use of unpaid interns by Serpentine pavilion architect, The Guardian (<https://www.theguardian.com/artanddesign/2019/mar/22/row-unpaid-interns-serpentine-london-gallery-pavilion-architect-project>), utolsó letöltés: 2019. március 24.)

A MELLÉKÁLLÁSÚ MUNKAHELY GYAKORISÁGA A KÉRDŐÍVET KITÖLTŐK KÖZÖTT

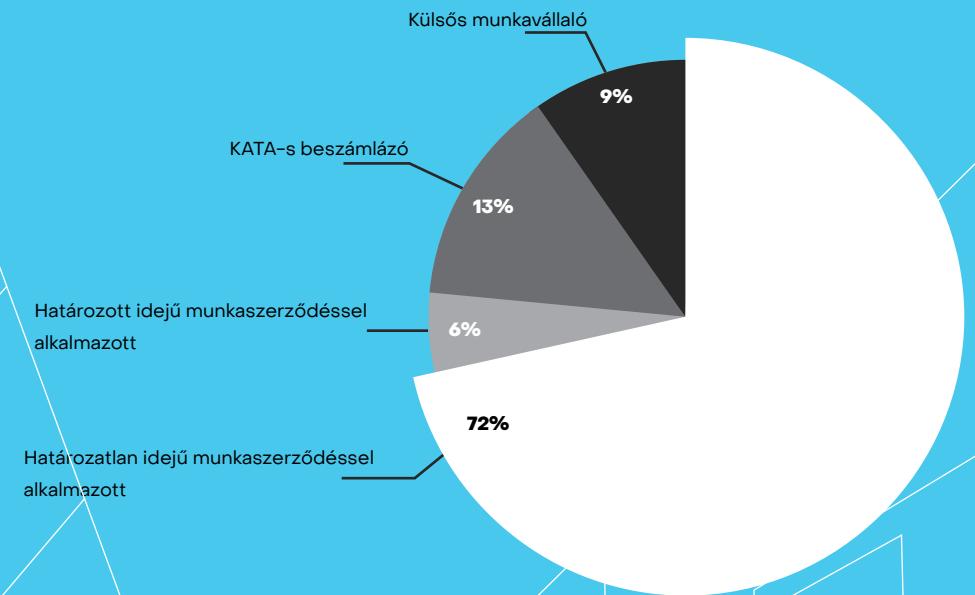
Az összes válaszadó alapján

(százalék, adatfelvétel időszaka: 2018. december – 2019. január)

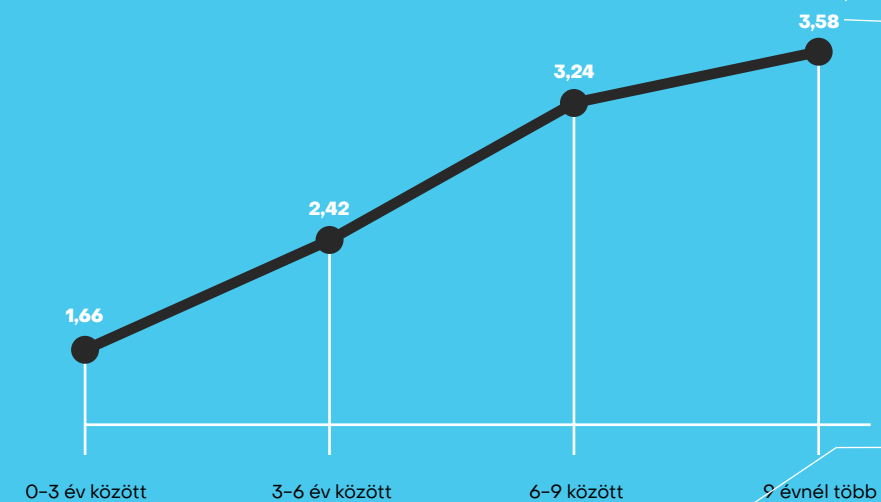
MAGUKAT AZ ELSŐDLEGES MUNKAHELYÜKÖN ALKALMAZOTTKÉNT MEGJELÖLŐ VÁLASZADÓK FOGLALKOZTATÁSI FORMA SZERINT

(százalék, adatfelvétel időszaka: 2018. december – 2019. január)

MUNKAHELYEK SZÁMA ÁTLAGOSAN A TAPASZTALATI ÉVEK SZÁMÁNAK FÜGGVÉNYÉBEN

darab, adatfelvétel időszaka: 2018. december – 2019. január)

VÉGRE DOLGOZOM!

Miután felvettek álmaid kivitelezőcégehez, vagy éppen jól sikerült a szakmai bemutatkozásod a projektmenedzsermentért felelős részlegvezetőnél és ajánlatot kaptál egy műszaki tanácsadással foglalkozó vállalatnál, érdemes pár dolgot figyelembe vened azért, hogy otthonosabban érezd magad náluk. Ahány területe van az építészetnek, annyiféleképpen épülnek fel a cégek. A továbbiakban azokat a jellemzőket mondható sajátosságokat mutatjuk be, amelyek segíthetnek az irodai légkör megértésében.

Kis iroda – nagy iroda

A munkahely kiválasztásánál az egyik legfontosabb szempont lehet a cég mérete. Egy négyfős irodákban teljesen más élmény dolgozni, mint egy 170 fős multi nagyvállalatban. Ebben az írásban (mint ahogyan a könnyű interjúban is) három csoportba soroljuk az építészeti, szakági, és egyéb tervezőirodákat: kis (1–10 fő), közepes (11–20 fő) és nagy irodákba (20 fő felett). A közepes és nagy irodák hasonlítanak működésükben, hiszen a nagyok is gyakran 10–15 fős csapatokra, stúdiókra szervezik a tervezési munkákat. A kivitelezőirodák, ingatlanfejlesztő cégek, hatóságok és állami vagy önkormányzati szervezetek esetében kis cégnek számít a 30 fő alatti, és nagynak az 50 fő feletti létszám. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy az itt leírtak általánosságban igazak, éppen ezért sarkított különbségek, és egyes irodákban eltérő lehet a gyakorlat.

A felmérésünkből látszik, hogy a kitöltők többnyire kicsi (tehát tervezéssel foglalkozó irodák esetében 1–10 fős, míg kivitelezőirodák, ingatlanfejlesztő cégek, hatóságok és állami/önkormányzati cégeknél 30 fő alatti létszámú) irodákban dolgoznak, majd 49% jelölte ezt a lehetőséget. Érdekes, hogy a fiatal építészek ezután nagy méretű irodákban dolgoznak leginkább (a kitöltők 31%-a).

Fizetés

Az építészirodák mérete nagyban befolyásolja a fizetésed mértékét, hiszen más jellegű munkára rendeződnek. A kis létszámú irodákban többnyire kisebb, könnyen átlátható projektek futnak (családi házak, kisebb léptékű középületek, társasházak kivitelezése, tervezése). Ezek általában nem tartanak éveket, és nem befogadhatatlanul nagy léptékűek. Ezzel szemben a nagy és közepes méretű cégek ügyfélköre a hatalmas ingatlanberuházókig is terjedhet. Itt többnyire nagyobb, komplexebb épületek (irodaházak, lakóparkok, ipari csarnokkomplexumok) tervezésével, műszaki tanácsadásával vagy kivitelezésével bízzák meg a céget,

amik akár több évig is elhúzódhatnak a koncepciótervezéstől a kulcsrakész átadásig. Nézzük meg, vajon mennyit keresnek a különböző méretű cégeknél dolgozók. A fiatal építészek saját bevallásuk szerint a legtöbbször a nagy cégeknél viszik haza, míg a kis és közepes irodáknál körülbelül ugyanannyit (kis cég: 247 422 forint; közepes iroda: 262 209 forint; nagy iroda: 359 016 forint). Természetesen az adatok nettó kereseteket jelentenek, melyekhez hozzájön a bónusz is.

A cégen belüli erőforrások elosztása

Az iroda méretétől függően különbözőek az erőforrások, azaz az ott dolgozó emberek és a munkaeszközök együttese is. Egy nagyobb cégben, ahol sokan dolgoznak, sokkal nagyobb eséllyel találhatunk olyanokat, akik valamilyen részterületen szereztek mélyebb tudást. Ez nagyszerű lehetőség arra, hogy a szakma egy-egy területének fortélyait az abban tapasztaltaktól lesd el. Viszont jobb, ha már az elején felkészülsz arra, hogy a képességeid alapján valószínűleg be fogsz kerülni egy skatulyába – azokat a feladatokat fogják újra és újra rád bízni, amiben jó vagy. Egy kis irodában erre talán kevesebb az esély, ahol az alkalmazottaknak több munkakörben is helyt kell állniuk. Reggel még részletrajzokat készítesz, délután már költségvetést, másnap pedig lát-

“Minden feladatba bele kell kóstolnod egy kicsit, amivel sokkal teljesebb képet lehet kapni a tervezés folyamatáról.”

ványterveket. Minden feladatba bele kell kóstolnod egy kicsit, amivel sokkal teljesebb képet lehet kapni a tervezés folyamatáról. Ugyanakkor a munkaeszközök terén tény, hogy a nagyobb cégeknek általában bővebbre szabott keretük van az irodai eszközök fenntartására és fejlesztésére. Egy ilyen irodában erősebb számítógépekkel, naprakész szoftverekkel dolgozhatsz, használhatod a céges gépkocsiparkot, sőt van, ahol saját céges laptopot, telefont vagy autót is kaphatsz.

A felelősség súlya

Egy kisebb irodában már a pályád elején „fontos ember” lehetsz, és hamar felelősségteljes feladatokkal találhatod szembe magad. Gyorsabban kerülsz közelebb az összes kollégádhoz, erősebb kapcsolatokat alakíthatsz ki. A kis létszám miatt változatos feladatkörökben kísérhetsz végig projekteket, és egy-egy tervezési feladat során átfogó tapasztalatokat gyűjthetsz. Hamar

eljuthatsz megrendelői vagy szakági kooperációkra is. Viszont senki nem tud helyettesíteni: ha lebetegedsz, akár az egész projekt leállhat, mert nincs, aki átvegye a feladataidat, amíg felépülsz.

Egy nagy létszámú cégben általánosságban hosszabb időt vesz igénybe az, hogy felfelé lépj a ranglétrán. Pályakezdőként az elején lehet, hogy sokáig valamilyen belépő szintű feladatot fogsz végezni: kisebb tervezési munkákat, konzignációkat gyártasz vagy a hidegburkolat-kiosztást végzed. Ezek persze nem zárják ki, hogy az adott területen szakági tervezőkkel egyeztess, építkezésekre látogass ki, de az sem elképzelhetetlen, hogy árajánlatot készíts, ha épp ez a feladatod. Egy nagy cégnél talán lassabb a fejlődés, de ezzel együtt a felelősség is lassan, a tapasztalatszerzés ütemében nő a válladon.

Kérdőívünkben rákérdeztünk a megrendelővel való együttműködésre is („Részt veszel a munkaszervezésben az elsődleges munkahelyeden?”). Ebből kiderült, hogy a kitöltők jelentős része nem, vagy csak a projekt későbbi fázisában veszi fel a kapcsolatot a megrendelővel. Az adatok közül némileg felfelé kilóg, hogy a kis cégeknél dolgozók majd 28%-a vesz részt a munkaszervezésben, míg ez a nagy irodáknál alkalmazottak közül csak 13%-ra igaz.

Közepes méretű irodák

Mivel ebből az irodatípusból is sok van Magyarországon, érdemes pár szót ejteni a jellemzőiről. A közepes méretű irodáknak megvan a kapacitása nagyobb lélegzetvételű munkák elvállalására is, miközben még fenn tudják tartani a kis létszámú cégekre jellemző családi hangulatot. Hamar rá lehet jönni, hogy milyen témában kitöltő érdemes kérdezni. Általában párhuzamosan fut több munka náluk. Egy-egy projekten általában két-háromfős csapatok dolgoznak, ami a határidőhöz közeledve bővíülhet. Bár van erre lehetőségük a vezetőknél (a nagy irodákhoz hasonlóan), kockázatos egy ilyen munkaerő-átcsoportosítás. A hierarchia bár kisebb léptékű, mint egy multinál, de jellemzően igyekeznek kialakítani és fenntartani egy saját működési struktúrát.

SAJÁT CÉG INDÍTÁSA

Sokan már az alkalmazotti főállásuk mellett mellékállásban elkezdik építeni a saját vállalkozásukat. Ezt sok munkaadó nem nézi jó szemmel, hiszen akaratlanul is a főállásodtól vonod el az energiáidat. Nappali feladataid mellett olykor a szociális életed is áldozatul eshet a maszekolásnak, így felmerülhet a kérdés: miért vág mégis bele annyi építész? Az önálló praxis előnyei egyértelműek: nagy alkotói szabadság, te osztod be a saját idődet, a munkádon nem keres más. A mérleg

“Az önálló praxis előnyei egyértelműek: nagy alkotói szabadság, te osztod be a saját idődet, a munkádon nem keres más. Viszont az idő nagy részében a tervezésen kívüli álló dolgokkal is neked kell foglalkoznod”

másik oldalán pedig az a tény áll, hogy az idő nagy részében a tervezésen kívüli álló dolgokkal is neked kell foglalkoznod, mint munkaszervezés, szerződések és könyvelés. Elég hamar kiderül, hogy a beosztható idő nem is olyan sok, és heti 40 órában nem lehet egy induló vállalkozást elvezetni. Mégis sok építész vág bele saját cégbe. Miért teszik mindezt? Mi motiválja őket? Hol vannak a buktatók, és hogyan lehet azokat elkerülni? Az élményeikről mesél négy fiatal építész-vállalkozó.

Név: Bálint Ábel

Cég: VERY GOOD OFFICE (megszűnt)

Pozíció: társtulajdonos

Szerep: építész tervező egy kis irodában

Jogosultság: –

VERY GOOD OFFICE prototípus építésziroda: élt 1 évet

A kezdetek

A VERY GOOD OFFICE-t egy baráti kézfogással alapítottuk a Libellában. 2018-ban járunk, teljesen zöldfülűek voltunk mind a szakmában, mind az üzleti életben. A diploma és közös hollandiai tapasztalatszerzés után, egy kis itthoni építészirodai kanyarral döntöttünk úgy Pintér Mártonnal, hogy megpróbáljuk az önálló, közös munkát. Az elején megegyeztünk, hogy ha kicsit is fátsultságot éreznénk, rögtön fel fogunk állni az asztaltól. Nem akartunk bekerülni a mennyiségi építészetet művelő, profitorientált építészirodák soraiba – ezekben az években, amikor felrobban az építőipar, nagyon könnyű lehet itthon ilyen irányba elindulni. Bár ez a modell pénzügyileg kielégítő lehet, szerintem szakmailag annál középszerűbb.

A munkamódszer

Az iroda alapításánál volt egy vízió a fejünkben, amit később a gyakorlatban is igyekeztünk megvalósítani. Az elképzelésünk szerint az adott feladatra több verziót is viszünk a megrendelőknél, minimum hármat. Nem megmondóemberként tekintettünk magunkra, hanem partnerként, azzal, hogy az elejétől kezdve bevonjuk őket a tervezésbe.

A valóság

Mivel sem az egyetem, sem más mai divatos inkubátor-program nem készített fel minket arra, milyen az úgynevezett mély víz itthon, mindent a saját bőrünkön tapasztaltunk meg. Természetesen pénzügyileg nulláról indultunk, egyedül valamennyi szakmai kapcsolatot tudhattunk magunkénak. A lelkesedésünk és a befektetett pluszmunka a mi részünkről sokszor nagyképűséggel és a megrendelői oldalról a hirtelen meggazdagodott magyarországi emberekre jellemző magatartással találkozott, amit kénytelenek voltunk elfogadni. Furcsa volt azt is megtapasztalni, hogyha például az építési szabályozások kerültek szóba, sokszor a „Ne foglalkoztatok velem, srácok, megoldjuk majd okosba, építettem már sok házat!” válaszokat kaptuk. Valószínűleg erről a túl szigorú építésügy is tehet, de nekünk a kiskapuk keresése mindennapos ügynek tűnt megrendelői részről.

Az iroda mindennapjai

Az első hónapokban többször kerültünk „csődbe”, amit kellő humorérzékkel kezelve túléltünk. Sajnos szembesülnünk kellett a megrendelők attitűdjével, akik az építész egy kiszolgálónak tartják. Természetesen ehhez jött a folyamatos alkudozás a tervezés díjából. Egyrészt azt tapasztaltuk, hogy a befektetett energia nincs arányban az építész díjával, a megkerülhetetlen bürokrácia rengeteg energiát felemész, és közben ki vagyunk szolgáltatva gyakorlatilag mindenkinek. A megrendelő pedig kénye-kedve szerint fizet, és hiába van a legprofibb szerződése az embernek, futhat a pénze után. A legelső megrendelésünk jó példa erre: leszállítottuk az engedélyes tervet időre, majd közölték, az önkormányzat elkaszálta a projektet, így nem fognak kifizetni. Nem tudtunk semmit tenni, dolgoztunk tovább máson. Ebből megpróbáltunk tanulni és úgy felállni, hogy a problémákat helyén kezeljük.

Az útkeresés

Az első kritikus fél év után anyagilag stabilizálódott az iroda, nőtt a bevételünk, viszont ezzel arányosan csökkent a szakmai vízióink. Sokszor került szóba köztünk, hogy jó úton haladunk-e, és hogyan tudnánk változtatni az itthoni szakmai légkörön. Sajnos be kellett látnunk, hogy vagy beállunk a klasszikus hazai építészek közé, vagy más utakat keresünk, amivel a szakmai érdeklődésünket fenn tudjuk tartani. Világossá vált az itthoni építészirodák nagy problémája: a megrendelőtől folyamatos pénzügyi függés, ami miatt sokszor szakmaetikailag megkérdőjelezhető dolgot kell elvállalni.

A jövő

A tiszavirág-életű VERY GOOD OFFICE nagyon sok tapasztalatot és szép emléket adott, amihez máshogy nem tud az ember hozzájutni, csak akkor, ha saját céget

alapít. Jelen kis összefoglalóban inkább a tanulságos dolgokat írtam le, amikkel biztos, hogy mindenki találkozni fog, ha hasonlóba vágja a fejszéjét. A szakma iránti szeretetem nem változott, de a személyiségemből és attitűdömből fakadóan az ambícióim jóval túlmutatnak csupán jó házak tervezésén. Jelenleg energiámat inkább a kutatás-fejlesztés és az épített környezet más progresszívabb területei felé összpontosítom.

Név: Bordás Tamás

Cég: Art 'N Bau Kft.

Pozíció: társtulajdonos, műszaki igazgató

Szerep: egy kivitelező cég műszaki vezetője és társtulajdonosa

Jogosultság: –

A kivitelező szakmával 2006-ban, egy nyári munka kapcsán találkoztam. Akkor egyetemistaként nem gondoltam volna, hogy az a pár hetes építésvezetői állás végül vezetővé, cégtulajdonossá tesz. Természetesen az ide vezető út bővelkedett nehézségekben.

A diploma után első munkám építésvezetőként egy 110 lakásos apartmanház kivitelezése volt. Zajjal, porral, meleggel, rengeteg idegen emberrel és temérdek megoldásra váró problémával szembesültem. Szokatlan volt a közeg, hiszen azelőtt csak építészirodák nyugodt légköréhez voltam hozzászokva. De felismerem, hogy kitartással és az egyetemen megszerzett mérnöki szemlélettel hamar kivívhatom a jóval tapasztaltabb kollégák elismerését. Rájöttem, ennél változatosabb munkáról nem is álmodhattam volna. Dél előtt a munkásokat instruáltam az egyik hetedik emeleti félkész lakásban, hogy a reggeli megbeszélés szerint végezzék a feladatukat, délután pedig egy légkondicionált irodában ültem olyan építészek társaságában, akikről azelőtt csak tanultam az egyetemen. Ezt a fajta változatlanság iránti vágy hajtott az építész pálya felé is. Ráadásul építésvezetőként tudatosult bennem, hogy szeretem, ha kézzelfogható eredménye van a munkámnak, és talán pont ez a plusz hiányzott eddig.

Az Art 'N Bau Kft.-hez Bakos László hívott, és eleinte építkezések lebonyolításával, projektmenedzsmenttel, műszaki ellenőrzéssel foglalkoztunk. A 2010 környéki építőipari válság nagyon átrendezte a piacot. Nekünk is váltanunk kellett, és egyre több kivitelezői munkát vállaltunk. Ezek a korábbiaknál kisebb léptékű feladatok voltak, de nagyobb felelősséggel és kockázattal párosultak. Szerencsénk volt, és úgy gondolom, jól is csináltuk, mert, ellentétben nagyon sok kivitelezőcéggel, mi túléltük a nehéz időszakot. Sőt, fejlődni is tudtunk, így ma már generálkivitelezői feladatokat vállalunk.

Jelenleg cégünk két divízióból áll. Az egyik irodák, üzletek, szórakozóhelyek és egyéb közintézmények belső kialakításával, a másik ipari és raktárcsarnokok generálkivitelezésével foglalkozik. Az előbbiért divízióvezetőként vagyok felelős, míg az utóbbiban

társtulajdonos vagyok, így egészen nagy szeletét látom az építőiparnak. Nálunk az a bevált munkamódszer, hogy az építésmérnök állandó szakmai felügyelete mellett veszünk részt az építkezéseken. Ezenfelül előszeretettel foglalkoztatunk fiatal építészeket, akik fogékonyak a kivitelező szakmára, és szeretnék azt is megtanulni, ami az egyetemen kimaradt.

Az a véleményem, hogy kivitelezőnek csak az álljon, aki szereti a nehezebb, hosszabb, kalandosabb utat választani. Ez az út több sikerélményt tartogathat, mint a tervezés, de egyben sokkal több a buktató és a kockázat is, hiszen míg tervezőként talán gyorsabban sikeres és önálló lehetsz a tehetséged révén, addig a kivitelezésben rengeteg tapasztalat és referencia szükséges ahhoz, hogy jó munkákhoz juthass hozzá. Ehhez az egyetemen megszerzett ismeretek csak jó alapot adnak, de házat építeni sokkal több, mint jól megtervezni egy csomópontot, csinálni egy jó ütemtervet, vagy kiszámolni egy főtartó statikáját. Egy generálkivitelező, felelős műszaki vezető nemcsak a ház első osztályú kivitelezéséért felel, hanem az ott dolgozók fizikai és anyagi biztonságáért is. A nagy teher mellett viszont hihetetlen jó érzés mindennap látni a munkám eredményét, és úgy gondolom, hogy ennél változatosabb feladatokról nem álmodhat az ember.

Egyszer egy alvállalkozó ismerősöm azt mondta, hogy mi, akik építésmérnökként generálkivitelezésre adjuk a fejünket, nem vagyunk teljesen normálisak. Hiszen az állandó buktatók megtalálása és megoldása, a nagy felelősségvállalás mindennapi része a munkánknak, amelyhez jó adag vállalkozási szellemnek és a mások után érzett nagyfokú felelősségnek is párosulnia kell. Ez valóban más lehet, mint a tervezőasztal biztonságából figyelni egy épület elkészülését.

Név: Vaits Zoltán

Cég: Land Marking Kft.

Pozíció: ügyvezető, építész tervező

Szerep: ügyvezetője egy építészeti tevékenységet ellátó kis cégnek

Jogosultság: –

Az egyetem alatt egészen korán elkezdett foglalkoztatni az a gondolat, hogy a tantervi követelményeken túl milyen egyéb lehetőségeim vannak a további fejlődésre. A feltérképezést először az öntevékeny körökkel kezdtem: nagyon sokat köszönhetek például az Építész Klubnak és a különböző építőtáboroknak. Ezekon kívül segítettem édesapámnak az irodai munkáiban, ahonnan viszonylag hamar megtapasztalhattam, hogy milyen hangulatú és hogyan működik egy mérnökiroda – még ha az nem is a szorosán vett építészeti tevékenységgel foglalkozik. Viszonylag korán, másod-harmadéves koromban elkezdtem az építész-szakmában is dolgozni, felmérőként, berajzolóként. A zsúfolt egyetemi tanrend mellett azért vállaltam mindezt, mert volt bennem egyfa-

jta lázadó attitűd, és nem voltam benne biztos, hogy a szokásos, sokak által választott utat – diplomázok, beülök egy irodába – szeretném bejárni. Végül néhány év után eljött egy nagyobb munka, amelyet több barátommal közösen, egy felelős építész tervező vezetésével elvállaltunk. Édesapám tanácsára ekkor gondolkoztam el azon, hogy nem lenne-e értelme mindezeket a munkákat rendezettebben, egy építészeti vállalkozás formájában továbbvinni.

Be kell ismernem, hogy minden családi tapasztalat ellenére akkor még nagyon kevés fogalmam volt róla, hogy hogyan kell egy céget megalapítani, vezetni, milyen feladatokkal kell foglalkozni. Mégis, édesapám támogatásának köszönhetően belevágtam. A kezdeti időszak azzal telt, hogy a ritkábban, de folyamatosan jövő apróbb munkákkal egyrészt megtanulhattam az építészszakma kisebb szeletét, másrészt, számomra sokkal fontosabb szempontként, megtapasztaltam, milyen a céges adminisztrációval és a mindennapos teendőkkal foglalkozni. Mert a mindennapi rutin nem egyszerű. Egy kisebb felsorolás, a teljesség igénye nélkül, hogy egy ilyen kezdeti fázisban (és később is) mi mindenre kell figyelni:

- alapító okirat elkészítése, folyamatos jogszabályfigyelés (ezzel kapcsolatosan ügyvédi konzultációk)
- a könyvelés mindennapos vezetése, frissítése (nagyon-nagyon sok kérdezz-felelek egy megfelelő tudású könyvelővel)
- árajánlatok megírása, szerződések kötése, munkák utáni teljesítési igazolások kezelése, számlák helyes megírása (ezt az egyetemen szintén nem tanítják, mindenben a tapasztaltabbak tudnak segíteni)
- megfelelő és átlátható iktatási rendszer összeállítása (mit, hova, miért mentek és teszek el, megfelelő az adatkezelés szabályainak)
- kapcsolódó költségek átlátása (mindennapi eszközök, programok)
- székhely, később iroda megtalálása
- cash-flow kezelése, tervezése (ez a mai napig nagyon nehéz feladat)

A hamar önállóvá válás ellenére fontosnak tartottam, hogy az alkalmazotti lét különböző szituációit is megtapasztaljam. Alkalmazottként is folyamatosan kerülsz olyan helyzetekbe, amelyeket át kellett élni és meg kellett érteni ahhoz, hogy kialakulhasson egy cég vezetéséhez szükséges hozzáértés, hatékonyság és alázat. Ezeket a tapasztalatokat irodában ülő alvállalkozóként szereztem, miközben megpróbáltam a saját cégem ügyeit is intézni. Egyre tudatosabban alakítottam úgy a helyzeteket, hogy ne csak a szakmai ismereteim bővüljenek, hanem a konfliktuskezelési, tárgyalási, emberismereti képességeim is.

Az egyetem elvégzése után teljes intenzitással vágtam bele a cég vezetésébe, ahol jelenleg két kollégával együtt hárman vagyunk. Természetesen megmaradtak

az addig kialakult alvállalkozói kapcsolatok, ha esetleg nagyobb munkákat kell elvállalnunk. A cégben három fontos tevékenységet végzünk: projekt-előkészítés (felmérés, diagnosztika), tervezés (akár feldolgozás keretében is) és műszaki lebonyolítás. Munkáinkat a kiépült kapcsolatainknak köszönhetően kapjuk, nincs

“Emberi szinten a mikro környezetünkért, szakmai szinten pedig a munkánk minőségéért is vállalom a felelősséget – vezetőként erre törekszem

honlapunk, és az arculatunk is formálódik. Ezen dolgoznunk kell, hiszen érezzük, hogy a rólunk található információk és a nyilvánosan elérhető portfólióink ráerősíthetnek az ajánlásokra, és be tudják mutatni referenciáinkat a megrendelőknek.

Jövőbeli legfontosabb tervünk a stabil, harmonikus munkakapcsolatok kialakítása és a hosszú távú működés biztosítása. Ehhez mindhárom „lábunkat” fent szeretnénk tartani úgy, hogy közben rugalmasan fejlődünk. Egyelőre én intézem az adminisztrációs teendőket is, és ezen felül emberi szinten a mikro környezetünkért (munkatársak hangulata, korrekt bérezése, eszközök biztosítása, munkaidő és magánélet tisztelete), szakmai szinten pedig a munkánk minőségéért is vállalom a felelősséget – vezetőként erre törekszem. Mindez kezdő cégvezetőként nem könnyű feladat.

Név: Vass Lili

Cég: Rotblau Labor

Pozíció: tulajdonos, tervező

Szerep: saját kis irodát működtető tervező

Jogosultság: –

Mi

Az első igazi tavaszi fényben sétálok be az irodába, a Lőrinc pap téren van asztalunk. Mindig úgy akartam kezdeni a munkanapokat, hogy nappal szemben sétálok, ez nekem létkérdés. Tulajdonképpen ezért lettem szabadúszó. A szabadság miatt. Hogy én alakíthatam minden napomat, ha kell, a Mikszáth teraszán tegyem össze a vázlattervet, vagy a Klauzálon rajzoljam a tömegvázlatokat, és nap mint nap ki tudjam hozni magamból a maximumot. Ha az a kérdés, hogy honnan jött a szabadúszás ötlete, igazából szerintem sokunkban felmerül, miután pár évet lehúzzunk valamelyik irodában. Nálam konkrétan két éve karácsonykor merült fel. A barátommal és kollégámmal, Turi Lillával egyszerre ért be valami, és elhatároztuk, hogy elindulunk együtt, és ezentúl csak magunknak vállalunk munkákat. Építész, grafika, belsőépítész, illusztráció.

Az eleje

A barátainknak és ismerőseinknek dolgoztunk, az első évben gyakorlatilag a kontentért. Az elején az a legnehezebb, hogy elhidd: működik, elég jó vagy, és a jövő hónapban is lesz majd munkád. Közben tanulni kell, kommunikálni a megrendelővel, a szakági kollégával, a hivatali előadóval, a polgármesterrel. Hogy hiteles legyél abban, amit csinálsz. Hogy beárazd a munkádat. Hogy szerződést írj, mert ha nem írsz, nem fizetnek ki – ilyen is volt. Tudtuk, hogy nagyon kicsik vagyunk, segítséget kértünk. Családtól, barátoktól, tapasztaltabb építészek-től. Hallod, Eszti, nincs egy szerződésmintád? Dani, te mennyiért csináltad múlt évben azt a melót? Ki fogsz nevetni, hogy milyen kicsi számot írtunk le. És kinevetett. Egy év kellett hozzá, hogy tudatosuljon kettőnkben Lillával, hogy nem vállalkozásként kommunikálunk, hanem egyéni vállalkozóként. Így nem vesznek komolyan. Váltottunk, legyünk vállalkozás. Választottunk egy nevet, Rotblau Labor, elkezdtek felépíteni a saját arculatunkat, brandünket. Persze éjszakánként, mert erre aztán sosincs idő.

“Pont ez a lényeg a szabadúszásban. Te alakítod, mindig azt csinálhatod, ami motivál, te döntesz, te választasz

Kivel?

Később megkerestünk nagyobb irodákat, tapasztaltabb építészeket, és beálltunk alájuk alvállalkozónak. Projektenként, hogy tapasztalatot szerezzünk olyan nagy munkákban, amiket mi még nem tudnánk lekeasztani. Először nem hittünk benne, hogy a nagyok partnerek ebben, de csak jó tapasztalataink voltak. Nyitottunk más startupok felé, hogy együtt dolgozzunk, mert egy csónakban evezünk. Lassan, lépésről lépésre épül a megrendelői körünk, de lényegében az első körös kapcsolati tőkénket használjuk most is.

Hogyan?

Beérek az irodába, hétindító megbeszélés, ütemezés, mivel hogyan haladjunk. Épp kiment minden projekt, most kell bezsúfolni a portfóliózást, a brandinget. Váltás: a héten kezdünk egy lovardát, az ősszel megtervezett lakásainkat épp építik. Már dörzsöltek vagyunk, max. a napok 60%-át tudjuk előre tervezni, a maradék időt az aznapi problémák, beeső projektek felépítése, ütemezése, az árajánlat és szerződés megírása, a szakági és megrendelői kommunikáció emészti fel. Ilyenkor belefér a hosszú távú célok kitűzése is...!?

Tovább

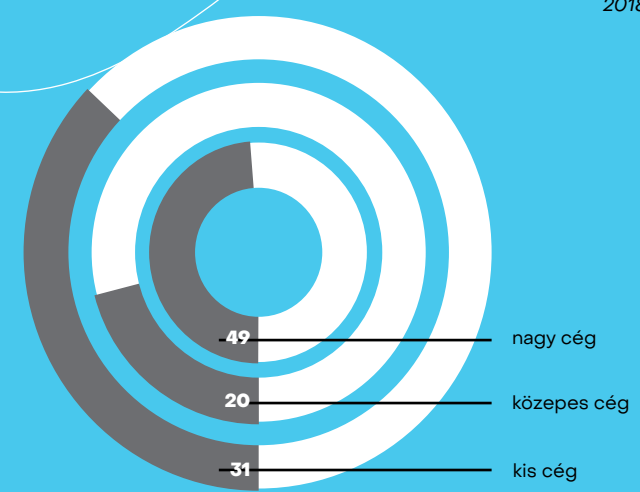
Mindkettőnk motivál, ha új dolgokat tanulhatunk. Lilla az illusztrációt nyomja, én a kis szériás termékgyártásba állok bele egyre inkább. Hogy mi lesz belőle, nem tudjuk, de pont ez a lényeg a szabadúszásban. Te alakítod, mindig azt csinálhatod, ami motivál, te döntesz, te választasz. Ne vitassuk meg ezt egy kávé mellett a téren? Már úgyis ledolgoztuk előre, hétvégén. Kalap, kabát!

CÉGMÉRETEK MEGOSZLÁSA

Az összes válaszadó alapján

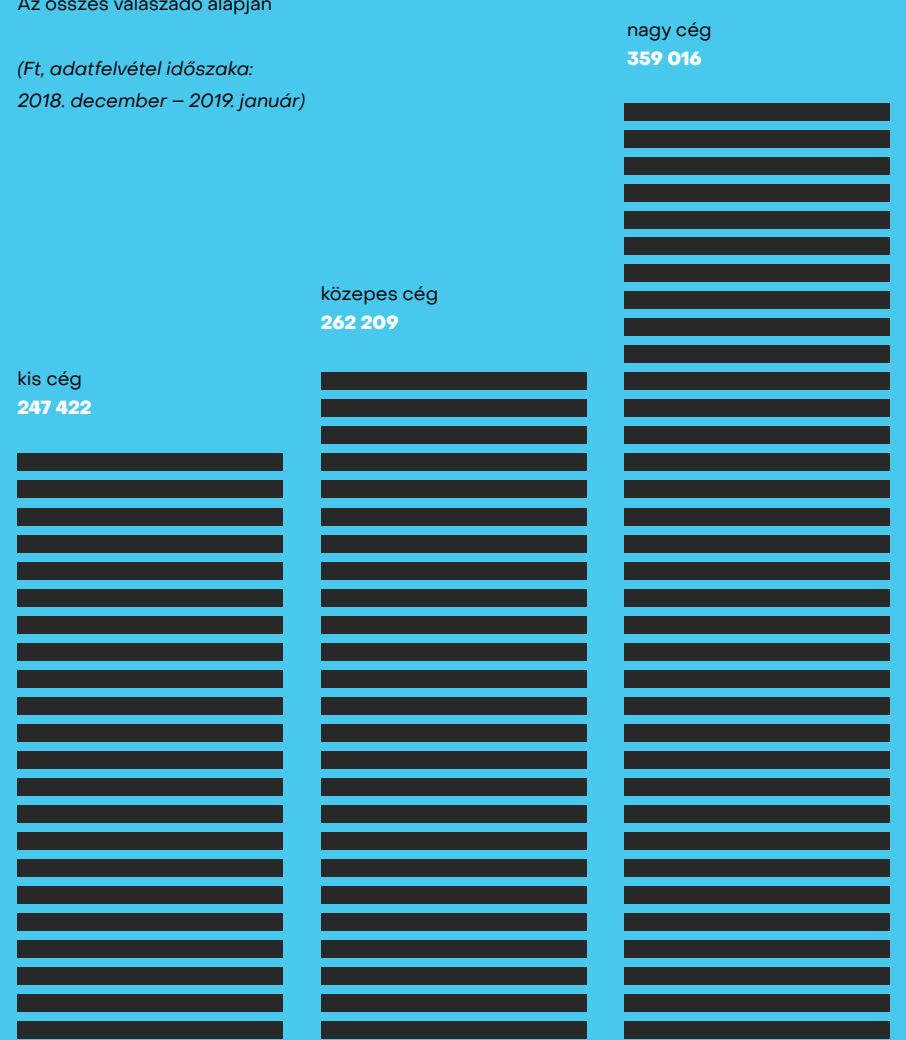
(százalék, adatfelvétel időszaka:
2018. december – 2019. január)

ÁTLAGFIZETÉS ÉRTÉKE A CÉG MÉRETE SZERINT

Az összes válaszadó alapján

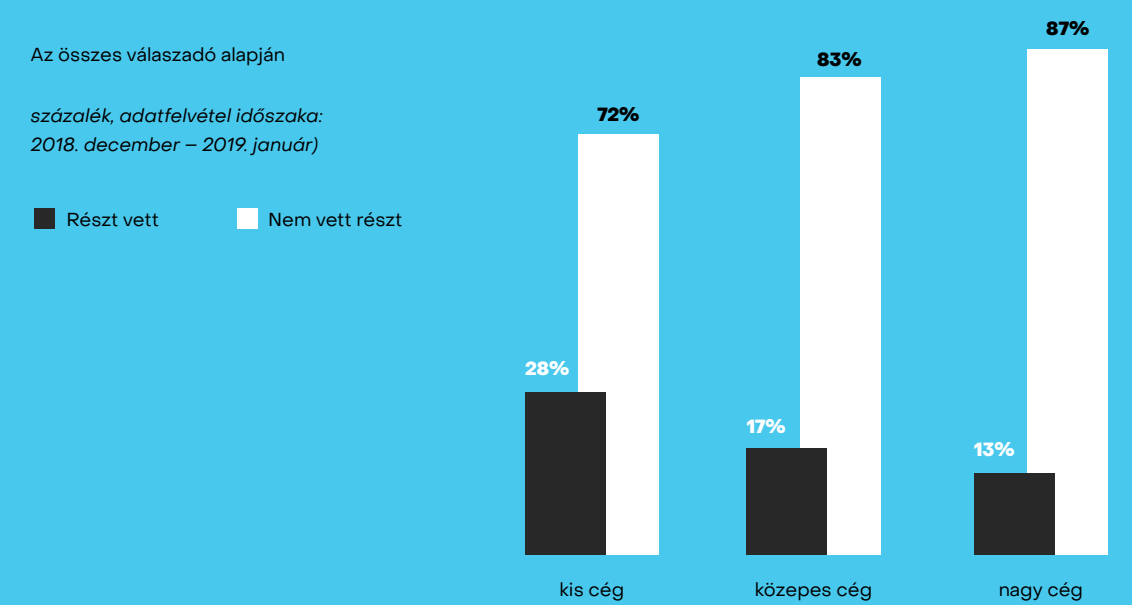
(Ft, adatfelvétel időszaka:
2018. december – 2019. január)

MUNKASZERZÉSBEN VALÓ RÉSZVÉTEL CÉGMÉRET SZERINT

Az összes válaszadó alapján

százalék, adatfelvétel időszaka:
2018. december – 2019. január)

INTERJÚK

Könyvünk második feléhez értünk. A következő 55 oldalpáron a legkülönbözőbb foglalkozású fiatalokkal olvashattok rövid interjúkat. Egyetlen közös van bennük: mindannyian építészdiplomával a zsebükben próbálnak boldogulni a munka világában. Szerettük volna megmutatni, az ő történetükön keresztül, hogy valóban sokszínű az építészet – és akkor sem szabad elkeseredni, ha valaki nem találja a helyét egy klasszikus tervezőirodában. Próbáltunk választ kapni az interjúalanyoktól arra, mi motiválta őket, amikor választottak, és mi-

lyen tulajdonságok szükségesek a feladataik elvégzéséhez. Beszélgettünk velük a vágyaikról és a lehetőségekről. Összefoglalva a múlt, a jelen és a jövő kerül terítékre. Hiszen a következőkben is láthatjuk: megannyi lehetőségünk van arra, hogy kamatoztassuk az egyetemen szerzett tudásunkat, és csak rajtunk áll, hogyan találjuk meg a számunkra legszimpatikusabb pályautat.

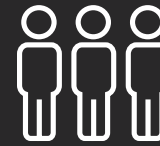
Jó lapozgatást kívánunk!

KIS CÉG

KÖZEPES CÉG

NAGY CÉG

TECH

TANÁCSADÁS

TERVEZÉS

JELMAGYARÁZAT

Az 55 oldalpár 55 fiatal építészt jelent. Hogy megkönnyítsük a munkájuk jellegének beazonosítását, mindenkinek két különböző kis ikont társítottunk. Az egyik a munkahelyre vonatkozik: kis vállalkozásnak tekintettük az 1–10 fős cégeket, közepesnek a 11–20 főt, nagyok pedig az e fölöttit. A másik ikon a foglalkozásának területét mutatja. Fontos, hogy több esetben is kerülhetett volna akár több ikon is az interjúalanyunkhoz, hiszen egy adott munkakörben számos egyéb területen is helyt kell állni. Mi csupán a főbb irányt szeretnénk volna megadni – tájékoztató, nem kizáró jelleggel.

KIVITELEZÉS

ÁLLAM/
ÖNKORMÁNYZAT

INGATLAN

LEBONYOLÍTÁS

SAKÁGI TERVEZÉS

TERVEZÉS +

BÓNIS JÓZSEF

„
mindig
törekedni kell a
határozottságra
és a
következetességre

Cég DVM group

Pozíció Kivitelezési projektvezető

Mesélg kérlek, arról, hogy milyen lépésekben jutottál el a DVM group projektvezetői pozíciójához!

2004-ben végeztem a Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki és Informatikai Karán építészmérnöki szakon. Hosszú utat jártam be a projektvezetői pozícióig, és rengeteg tudást és tapasztalatot szereztem. Voltam művezető, építésvezető, végül fő-építésvezető. Diplomám után az első munkahelyemen kezdtem el társasházak építésével foglalkozni, utána a hotelek jöttek, majd Pécs2010-es projektek; múzeumokat, templomot, kórházat újítottunk fel. Viszonylag széles spektrumon dolgoztam. A változás 2011-ben jött el, amikor a DVM csapatához kerültem, ahol elkezdtem főleg belsőépítészettel foglalkozni.

Milyen feladatokat kell ellátnia egy kivitelezési projektvezetőnek?

Amikor a DVM group elnyer egy munkát, a vezetőség kiosztja a kivitelezési projektvezetők között aszerint, hogy kinek van leginkább kapacitása rá, illetve az adott témában releváns tapasztalata. Az én feladatom a kivitelezés megszervezése és felügyelete a munkaterület átvételétől a levonulásig. A gyakorlatban ez a vállalkozók megkereséséből és ajánlatok begyűjtéséből, a tervcsomag átnézéséből és egyeztetéséből, a beszállítók leszerződéséből, később pedig a helyszíni közös munka koordinálásából áll. Összességében az én felelősségem a teljes építési projekt megvalósítása. Projektvezetőként egyre kevesebb az a fajta munka, amit építésvezetőként el kellett látni. Ebben a pozícióban például sokkal jobban kell tudni az emberekkel bánni; nagyon sok pszichológiai és emberismeret igényel. Természetesen másfajta műszaki tudásra is van szükségem, mint az előzőekben, hiszen csomó háttéranyagot a kollégák segítő kezei tesznek hozzá a munkához.

Hogyan néz ki egy átlagos munkanapod, munkaheted?

Napjaim nagyobb részét a kivitelezési helyszínen töltöm. Kint van egy irodánk, ahonnan én vezénylem a dolgokat. Reggel megbeszéljük a feladatokat, átnézzük a dokumentációkat és a hiányokat. Ilyenkor ellenőrizzük azt is, hogy mi az a rendelendő anyag, amit műszakilag vagy a hosszú szállítási vagy gyártási idő miatt ki kell váltani egy hasonló anyaggal úgy, hogy az eredmény közel azonos legyen. Azokon a projekteken, amelyeken én dolgozom, előfordul, hogy pár ezer négyzetmétert egy-két hónap alatt kell megépíteni. Az idő az egyik legfontosabb tényező, amivel mindennap megküzdünk.

Hogyan épül fel a csapat?

A projektvezetőn kívül van egy fő-építésvezető, illetve alatta két-három építésvezető, akik a helyszíni munkáért felelnek. A munkánkat általában két munkahelyi mérnök (előkészítő mérnök) segíti. Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy többnyire még egy tervkoordinátorisvanacsapatunkban, aki problémásabb tervezési fázisokban a tervek frissítését, illetve a rajzok

és a fedvénytervek folyamatos összefésülését végzi. Ha ezt az építésvezetőnek vagy a projektvezetőnek kellene mindennap kezelnie, nem jutna idő az érdemi munkára, olyan mennyiségben tudnak tervezői vagy megrendelői igények miatti módosítások becsorogni egy-egy projektbe. Viszont a naprakészség mindenki érdeke: az elkészült épület tervállománya így folyamatos utókövetéssel aktualizálható. Projektvezetőként ennek a csoportnak a koordinálása feladatom azért, hogy mind a helyszínen dolgozó, mind pedig a szakági kollégák mindig az adott feladatra tudjanak koncentrálni.

Mennyire jellemző, hogy túlórázni kell?

Az építőipar hullámzó iparág, hol kevesebb, hol több a munka, hol nappal, hol éjszaka kell dolgozni. Többnyire rendes munkaidőben dolgozunk, de vannak olyan szituációk, amikor ez nem megvalósítható. Például amikor egy többszintes átalakítás esetén aktív bérlő van az épületben, nem tudunk vésni a feje fölött, amíg ő dolgozik. Az ilyen esetekben ezt a kérdést rugalmasan kell kezelnünk.

Hogyan látod a nők helyzetét a kivitelezésben, illetve az építőiparban?

Dolgoztam olyan női kollégákkal, akik szervezetségére és szakmai tudására a mai napig felnézek. Ezzel párhuzamosan talákoztam már nem egy olyan férfi építésvezetővel, aki emberileg és műszakilag sem hozta azt, ami elvárható tőle. Úgy gondolom, hogy rátermettségben, határozottságban a nők is tudnak olyan erősek lenni, mint a férfiak. A kivitelezésben egyelőre talán erősebben vannak jelen a férfiak, ezen dolgozni kell. Egy tanácsot tudok adni akár nőknek, akár férfiaknak a helyszíni építéssel kapcsolatos projekteknél: mindig törekedni kell a határozottságra és a következetességre.

Hogyan látod a szakmád fejlődését az elkövetkezendő tíz évben?

A 3D tervezésből, illetve a BIM-modellekből örületesen jó dolgokat lehetne kihozni. Sajnos erre itthon még viszonylag kevés megrendelőnek van igénye. Pedig a szakági tervezés összehangolását is segíti, illetve a kivitelezési hibák számát is le lehet csökkenteni vele, ezáltal időt és pénzt lehet spórolni. A kivitelezés mellett az üzemeltetést is hatékonyabbá tudja tenni, így jó lenne, ha egyre több beruházó realizálná a BIM előnyeit.

GIORI KORRALIA

„
Próbálok
sokat figyelni
magamra, arra,
hogy mennyit
fejlődtem az
utóbbi időben és
a kitűzött céljaim
felé tartok-e

Cég DVM group

Pozíció Belsőépítész

Hogyan lett belőled belsőépítész a DVM groupnál?

A design és a tervezés kiskorom óta az életem része, már gyerekként is lakberendező szerettem volna lenni. A szüleim javaslatára építésztanulmányokat folytattam, hogy sokkal szerteágazóbban tudjak elhelyezkedni a szakmában. 2012-ben kezdtem a Szent István Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Karán, ahol 2019 januárjában megvédtem a diplomámat. Három és fél éve kezdtem el dolgozni a DVM group kivitelezési részlegén műszaki előkészítőként. Két év után jöttem át a tervezői részlegre, hogy belsőépítéssel foglalkozzak.

Hogyhogy a kivitelezésben kezdted?

Az egyetemi képzésből hiányoltam a gyakorlati tudást. Úgy gondoltam, hogy a kivitelezésben tehetek szert leggyorsabban olyan gyakorlati tapasztalatokra, amelyeket később tervezőként is hasznosíthatok. Az építés helyszínén szembesül az ember azzal is, hogy tervezőként milyen hibákat érdemes elkerülni. Mindez elősegíti azt, hogy integráltabb szemlélete alakulhasson ki.

Hogyan néz ki egy átlagos munkaheted, munkanapod?

Változatos, hiszen minden attól függ, hogy milyen feladatot kapunk. Van, hogy koncepciótervet készítünk, és van, hogy a kiviteli terveken dolgozunk. Megpróbáljuk egyensúlyban tartani a kiviteli tervekkel és a koncepciótervekkel töltött hónapokat, mert ezek másfajta energiákat igényelnek. Jellemző, hogy párhuzamosan több projekt is fut egyszerre a cégben, de mindig igyekszünk úgy szervezni a feladatokat, hogy ne kelljen túlórázni.

Hogyan kezdtek hozzá egy munkához? Milyen munkamódszerek vannak?

A munka kezdetekor a megrendelőtől kapunk egy dokumentumot az alapigényeiről és szükségeiről. Miután felmértük a kívánásait, inspirációkat gyűjtünk. Megnézzük, milyen színvilág passzol hozzájuk, esetleg van-e kialakult arculatuk, amihez tartani kell magunkat. Az építészeti problémákat legtöbbször a csapattal közösen ötletelve próbáljuk megoldani. Viszont vannak olyan különleges esetek, amikor speciális szakértőkre is szükség van a tervezéshez. Ilyen például egy iroda tervezése is, ahol a workplace consultant kollégák támogatják a munkánkat.

Hogyan néz ki a DVM group belsőépítész-csapata?

Hogyan osztjátok le a feladatokat?

A csapatban 12 belsőépítész dolgozik. A vezető tervező határozza meg, ki melyik projekten fog dolgozni. Általában két-háromfős csapatban haladunk tovább az egyes munkákkal. A belsőépítészeti megoldások megtervezését szinte teljesen ránk bízta, de természetesen a végső szó mindig a megrendelőé. Általában nemcsak a tervezési fázist követjük, hanem egészen a megvalósulásig minden munkafázishoz hozzáteszünk valamit. Ez alól néha a

végleges látványtervek elkészítése a kivétel, hiszen a cégcsoportban vannak olyan kollégák, akik ezzel foglalkoznak. Belsőépítészként feladatunk szokott lenni a tervezői művezetés is, ami garancia arra, hogy az általunk kiadott terv a lehető legjobb minőségben épüljön meg.

Milyen programokkal dolgoztok?

ARCHICAD-dal, nagyon ritkán AutoCAD-dal, Adobe programokkal, és én magam Lumionnal is. Ha a látványtervezőinknek nincs kapacitása, de mi be szeretnénk mutatni a koncepciót a megrendelőnek, az ehhez szükséges gyors látványokat sokszor én rendelem.

Milyen inspirációs forrásaid vannak?

Mivel még a pályám elején tartok, általánosságban érvényes inspirációs technikákat inkább nem említenék. Személy szerint legtöbbször az utazási élményeimről, képekből, zenékből szoktam inspirálódni. Próbálok sokat figyelni magamra, arra, hogy mennyit fejlődtem az utóbbi időben és a kitűzött céljaim felé tartok-e.

Egyetem előtt nem gondoltad, hogy a design más irányába menj?

Felvételi előtt foglalkoztatott a gondolat, hogy a MOME Fashionre menjek, mert bennem volt az, hogy szeretnék valamit a két kezemmel megalkotni. Habár az építészetben is van egy látható végeredmény, azt mégsem az elejétől a végéig én készítem, ezért két éve létrehoztam a saját táskamárkámat, a qroll design-t.

Hogyan látod a jövődet? Miben tudnál még fejlődni?

A bútorok és a tervezésük nagyon érdekel. Szívesen részt vennék akár csak egy rövid kurzuson, hogy lássam, hogyan tudok az egyedi bútorok megalkotásában fejlődni. Most is vannak ilyen feladataink, és nagyon élvezem, ahogyan elkészül egy általam elképzelt darab.

HORNYOK EEDINÁ

„
Úgy látom, hogy
ez a fajta munka
kevésbé stresszes,
mint más építész
pozíciók

Cég	DVM group
Pozíció	Környezettudatossági részlegvezető
Jogosultság	BREEAM minősítő

Milyen lépések vezettek ahhoz, hogy környezettudatossági részlegvezető legyél?

A Budapesti Műszaki Egyetemre jártam, és Erasmus-ösztöndíjjal egy évig tanultam Dániában. Annyira megszerettem az ottani képzést, hogy a mesterdiplomámat is ott szereztem meg. Mivel az Erasmus előtt a tervezői szakmai gyakorlatomat a DVM groupnál töltöttem, ahová visszavártak, és dán nyelvtudás hiányában kint nem kaptam munkát, hazajöttem. Tervezőként kezdtem a DVM groupnál, ahol akkor még csupán 25 fő dolgozott. Már akkor is foglalkoztunk fenntarthatósági projektekkel, ez pedig egybevágott a Dániában tanultakkal, ezért én is besegítettem ezekbe. Ennek eredményeképpen 2011-ben megszereztem a BREEAM akkreditációt, és tanácsadóként kezdtem dolgozni, 2016 óta pedig a cég környezettudatossági részlegének vagyok a vezetője.

Mivel foglalkozik a környezettudatossági üzletág?

LEED-del és BREEAM-mel foglalkozunk, ezek alapján minősítjük az épületeket, valamint energetikai szimulációkat is végzünk.

Mit jelent pontosan, hogy BREEAM-mel és LEED-del foglalkoztok?

Ezek angol (BREEAM) és amerikai (LEED) épületminősítő rendszerek, amelyek bizonyítékokat adnak arról, hogy egy épület mennyire környezettudatos. Mindkettő kreditrendszerrel dolgozik, és az ebben elért pontszámtól függően tud egy épület különböző fokozatú minősítést megszerezni. A kreditek kategóriákba vannak sorolva, amelyek olyan témaköröket fednek le, mint a víz- és energiafogyasztás, az ökológia, a belső környezet minősége, anyaghasználat vagy a környezettudatos lokációválasztás. A projekt elején, a koncepció fázisában készítünk egy analízist, amellyel meg tudjuk határozni, hogy milyen befektetéssel milyen fokozatot tudunk elérni, illetve mik azok a kreditek, amelyeket mindenképp meg akarunk szerezni. Ezután a tervezőknek, kivitelezőknek és beszállítóknak megadjuk azokat az előírásokat, amiknek meg kell felelniük. Mi ellenőrizzük, hogy betartják-e a követelményeket, végig gyűjtjük a bizonyítványokat, terveket, anyagadatlapokat, továbbá fotókat is készítünk a kivitelezés során és az elkészült, üzemelő házról. A végső riportot is mi állítjuk össze, amit beküldünk a minősítő szervezetnek, és ők kiadják az elkészült épületre a BREEAM vagy LEED tanúsítványt. Minden folyamat angol nyelven folyik, így az erős nyelvtudás elengedhetetlen a munkavégzéshez.

Milyen feladataid vannak környezettudatossági tanácsadóként és részlegvezetőként?

Mivel a részlegen csak kevesen vagyunk, tanácsadói feladatokat is végzünk az operatív teendők mellett. Én állítom össze a kreditstratégiát, attól függően, hogy milyen minősítési fokozat elérése a cél, majd koordinálom az egész minősítési folyamatot. Néha ehhez kutatómunkát is kell végezni. Számos

egyeztetésen kell részt vennem, jellemzően tervezői kooperációkra járok. Részlegvezetőként a munkaszerezés során a megrendelőkkel egyeztetek, ajánlatokat és szerződéseket írok, valamint a részleg pénzügyi tervezését és a beosztottak koordinálását is végzem.

A csapatmunka mennyire van jelen a munkátok során?

Mivel közreműködünk a tervezéstől az épület átadásáig, folyamatosan van kapcsolatunk a tervezőkkel, projektmenedzserekkel és kivitelezőkkel, de megvan az a munkarész is, amit egyénileg kell elvégezni. Ilyen például, ha riportokat, tanulmányokat kell készíteni.

Mennyire stresszes, mennyire pörgős a munka?

Egy projekt több évig is eltarthat, mert a koncepciótervtől az épület átadásáig, sőt az üzemeltetés első pár hónapjában is jelen vagyunk. Mivel hosszú lefutású egy-egy munka, és a projektek el vannak csúszva egymáshoz képest, így elég jól eloszlanak a feladatok. Úgy látom, hogy ez a fajta munka kevésbé stresszes, mint más építész pozíciók.

Milyen típusú embereknek ajánlod ezt a pozíciót?

Inkább mérnöki beállítottsággal rendelkezőknek ajánlanám. Emellett egyfajta kreativitás is szükséges a munkavégzéshez, hiszen a problémák megoldása folyamatos elvárás. Az is fontos, hogy az ember jól tudjon együttműködni és kommunikálni más résztvevőkkel. Annak jó ez a hivatás, aki szereti az elmélyültebb, tudományos, kutató jellegű feladatokat, és a csapatmunkát.

A mai napig vannak újdonságok számodra?

Igen, mert ezek a rendszerek folyamatosan frissülnek. Tavaly kezdtük el alkalmazni mindkét épületminősítő rendszer legújabb verzióját, amikben sok újdonság van, ilyen többek között az életciklus-elemzés.

Mennyire lesz elvárás a jövő épületeivel szemben, hogy környezettudatos minősítéssel rendelkezzenek?

Az a tapasztalatom, hogy a ma épülő nagyobb beruházásokkal szemben már alapvető elvárás, hogy valamilyen környezettudatos minősítéssel rendelkezzenek. Ezek a rendszerek egyre gyakrabban kerülnek elő nemcsak irodaházaknál, hanem hoteleknél, sportközpontoknál is. Nem meglepő, hiszen a hatékonyabb üzemeltetésben a BREEAM vagy LEED minősítés sokat tud segíteni.

Miben látod a szakma és saját fejlődési lehetőségeidet?

Egyre gyakrabban kerül elő egy új kategória, a WELL épületminősítés, ezzel még mi is csak ismerkedünk. A saját oldalról: a közeljövőben bővülés várható a csapatunkban, ezért több ember koordinálása nekem is újdonságokat fog jelenteni.

HÜSZTI GÁBOR

„Akkor vagy hatékony, ha minden projektszereplő a legrövidebb idő alatt érti meg ugyanazt a dolgot

Cég	DVM group
Pozíció	Senior projektmenedzser
Jogosultság	FIDIC-szerződésekben közreműködő mérnök, Magasépítési szakterület műszaki ellenőrzése (ME-É), Mélyépítési munkák és mélyépítési műtárgyak építésének műszaki ellenőrzése (ME-M)

Hogyan jutottál el a DVM group senior projekt-menedzseri és műszaki ellenőri pozíciójához?

A BME Építészmérnöki Karán végeztem. Már másodéven elkezdtem építészirodában dolgozni, először nyaranta, majd ahogy haladtam az egyetemmel, év közben is. Ez sokat segített, hiszen ráláttam arra a piaci környezetre, ami később rám várt. Végül tudatos döntéssel egy nagy kivitelező cégnél helyezkedtem el, ahol előbb munkahelyi mérnök, majd építésvezető pozícióban dolgoztam, és megszereztem a műszaki ellenőri jogosultságot is. A mai napig nagyon fontosnak tartom, hogy az építésszeknek legyen kivitelezési gyakorlatuk, mert rengeteg olyan tapasztalatot ad, ami később a tervezésben is kamatoztatható.

Hogyan kezdted el projektmenedzsmenttel is foglalkozni?

Projektmenedzserként a hazai piac egyik vezető lebonnyító cégénél kezdtem dolgozni, ami azért is vonzott, mert szerintem egy jó építésznek a szakma minél több részét látnia kell. Itt nagyon jól jött a kivitelezési tapasztalatom, hiszen a napi projektmenedzsment-feladataimhoz másfajta szemléletet és egy nélkülözhetetlen tudásbázist tudtam adni. A büdzséösszerakást, a határidők betartását, a műszaki problémák orvoslását kivitelezési gyakorlat nélkül nem lehet megoldani. Jogi tapasztalataimat az egyik önkormányzat építésügyi előadójaként, majd egy közbeszerzési projektek számára mérnöki és projektmenedzseri szolgáltatásokat nyújtó munkahelyen bővítettem tovább. Ez utóbbinál a FIDIC-szerződések megkötésénél kötelező mérnöki, valamint közbeszerzési referensi jogosultságokat szereztem a feladatok ellátásához. (FIDIC-szerződések az Európai Unió által kiírt, jellemzően mélyépítési projektek közbeszerzéseinél szoktak alkalmazni. A FIDIC szerződések keretében alkalmazott mérnöknek az „International Federation of Consulting Engineers” nevű szervezet által kiállított jogosultsági papírral kell rendelkeznie – a szerk.) Ezek után kerültem a DVM grouphoz senior projektmenedzserként.

Milyen fix pontok vannak a hetedben?

A hét fix pontjai a projektmenedzsment munkakörökben megjelenő közös kooperációk, amiket nekem mint a projekt „karmesterének” támogatnom kell. A megrendelői-tervezői kooperáción tervezési és engedélyeztetési kérdések merülnek fel, ennek én vagyok a motorja, hiszen itt nekem kell összefogni a szereplőket: megszerzem, irányítom a találkozót, és rögzítem az elhangzottakat. A kivitelezési kooperáció során kifejezetten a megvalósítást, a műszaki problémákat beszéljük meg, átfedésben a tervszállítási ütemezésével. Ha időm engedi, részt veszek tervezői-szakági kooperációkon is, ahol kontrollerként elsősorban a minőségbiztosítás a feladatom. Ha nem érek rá, akkor a csapatomon belül dolgozó szakági kollégák, a gépész, elektromos szakágért felelős projektmenedzser kolléga vesz részt rajta, amivel a generáltervező építész munkáját is segítjük. Itt nagyon

fontos a megfelelő és hatékony kommunikáció. Ezenfelül heti egy-két napban, attól függően, hogyan állnak a projektek, a műszaki ellenőri feladataimat is ellátom, naplózással és építkezéslátogatással együtt.

Hol jelenik meg a kreativitás a munkádban?

A műszaki ellenőri munkában minden részletre figyelned kell, ez nagy műszaki felkészültséget igényel, hiszen állandóan „validálni” kell a kivitelezés egyes szakaszait. Műszaki ellenőrként nincs sok „kreatívkodás”, hiszen nem az a feladat. Sem jogszabály szerint, sem a mérnöki gyakorlat szerint, te ott akkor egy építést támogató és segítő szereplő vagy. A projektmenedzsmentben sok mindent ki kell találnod, tárgyalási stratégiákat kell felépítened, a generáltervezővel közösen kell a felmerülő kihívásokra megoldást találnod, vagy akár a használatbavételnél a logikai sort kell felépítened, hogy megfeleljen az épület. Ez úgy szép, ha te vagy a műszaki ellenőr és a projektmenedzser is, hiszen így tudod biztosítani az elvárt minőséget.

Milyen tulajdonságokkal kell rendelkeznie egy jó projektmenedzsernek és egy jó műszaki ellenőrnek?

A projektmenedzsmenthez jó kommunikációs képesség kell, nagyfokú teherbírás, rugalmasság és kreativitás. Akkor vagy hatékony, ha minden projektszereplő a legrövidebb idő alatt érti meg ugyanazt a dolgot. A műszaki ellenőri szerep pedig egy megbízható, nem improvizáló, precíz embert kíván meg.

Mit tudsz javasolni a jövő generációinak? Mi lesz szerinted fontos az építészetben?

Szakmai jövőképként én egy olyan világot látok, ahol az építésztársadalom egyre inkább profi szolgáltatásként tekint az általa végzett tevékenységre. Ehhez kapcsolódóan fontos lesz a jövőben az, hogy az építész úgy rajzoljon le valamit, hogy azt megvalósíthatósági és pénzügyi oldalról is átgondolta. Ez akkor lehetséges, ha műszakilag és jogilag is képzett vagy, valamint tudod, hogy mennyibe kerül az, amit elképzelsz. Így lehet megőrizni azt a művészi individuuma, ami a tervezési szakma elemi szépségét jelenti. Ehhez szükséges az állandó nyitottság és energia, a folyamatos, a hazai és a nemzetközi piaci trendek szerinti önképzés.

KARSAI NSZSA

"
Különösen rázós a projekt eleje, hiszen mindent egyszerre kell versenyeztetni és beszerezni

Cég DVM group

Pozíció Munkahelyi mérnök /
előkészítő mérnök

Hogyan lett belőled munkahelyi mérnök a DVM groupnál?

Osztatlan képzésen végeztem a BME-n, és már az egyetem alatt is vonzott az Építéskivitelezési és Szervezési Tanszék. A diplomázás felé kezdtem el egy idősebb építésznek bedolgozni, akivel nagyobb épületek tervezésével foglalkoztunk. Mire a koncepció fázisától a kiviteli tervig mindent megrajzoltunk, rájöttem, hogy nem szeretnék tervezőirodában dolgozni. Ezután ajánlott be egy ismerősöm a DVM grouphoz, ahol a kivitelezés területén kezdtem el dolgozni. Nagy változást jelentett, hogy mennyire sokat kell számokkal dolgozni – a munkámnak ezt a részét nem tanítják az egyetemen.

Milyen feladatai vannak a munkahelyi mérnöknek?

Három fő feladatunk van. Egyrészt a tervcsomagok feldolgozása, anyagok rendelése, másrészt a kivitelezésen dolgozó kollégák és a helyszíni kivitelezés támogatása. A harmadik feladatunk pedig a pénzügyi elszámolások elkészítése. A mi szerepünk ott kezdődik, hogy miután elnyerünk egy beruházást, kapunk hozzá egy tendertervcsomagot és egy költségvetést. A célunk az, hogy az elnyert projektbüdzséből a legnagyobb haszonnal, a legjobb minőségben, határidőre építsük meg a munkát. A tervanyag feldolgozásánál rengeteget számolunk: padlóburkolatot, tapétát, lámpát... Nagyon fontos, hogy a terveket a legapróbb részletekig ismerjük, mert bármilyen később felmerülő kérdésre, rögtön tudnom kell a választ. Miután végeztünk a tervek feldolgozásával, beszerezzük a beépítendő anyagokat. Vannak partnereink, akiknek kiküldjük az árajánlatkéréseket, a beérkezett ajánlatokat megversenyeztetjük, majd a legkedvezőbbet kiválasztjuk és megrendeljük.

A kivitelezés alatt milyen feladataitok vannak?

Folyamatosan tartjuk a kapcsolatot a beszállítókkal, alvállalkozókkal, tervezőkkel, hiszen millió kérdés felmerülhet, akár csomóponttal, akár anyaghasználattal kapcsolatban. Ezekkel a projekt szereplői első körben minket, munkahelyi mérnököket keresnek meg. Az építésvezető kollégák munkáját akkor tudjuk a legjobban segíteni, ha az ütemezést figyelembe véve előttük járunk, hiszen így tudjuk a kivitelezést a legjobban segíteni. Nagyon szeretem a pozíciómban, hogy nemcsak irodai munkáról van szó, hanem a helyszínen is ott kell lennünk.

Miből áll a munkátok pénzügyi része?

Mi intézzük az elszámolásokat és a teljesítésigazolásokat, a megrendelő és a vállalkozó felé is. Össze kell állítanunk a pótmunkatáblázatokat a megrendelőknél, illetve a projektvezetőkkel és az építésvezetőkkel közösen mérlegeljük az alvállalkozók pótmunkaigényeit.

Ez elég bonyolult folyamatnak tűnik. Az egyetemen elsajátított tudásból mit használsz a leginkább a napi munkavégzésnél?

A feladataimhoz tartozik a rengeteg számlával, szerződés-

sekkel kapcsolatos véleményezés, szerződésírás is. Az egyetemen tanultakból az építési jogi és a közgazdasági tanulmányokat használtam a legtöbbit. Természetesen mindennek, ezeknek a kicsit szárazabb feladatoknak is az alapja a műszaki tudás.

Kinek ajánlanád ezt a pozíciót?

A munkahelyi mérnöki pozíciónak van pénzügyi háttére is, így annak ajánlanám jó szívvel, akinek van egy minimális gazdasági irányultsága. Persze azoknak is, akiket érdekel a kivitelezés világa, de nem szeretnék hajnalban kelni.

Frisssdiplomásoknak is ajánlod?

Igen, mert szinte a teljes építőiparra és az összes szereplőre ráláthatnak ebből a pozícióból. Szerintem az különösen jó, ha az ember az iskolából kikerülve rögtön megtapasztalja, hogy mennyire változatos az építés és az építészet világa.

Mi a helyzet a munkaidővel?

Többnyire magunknak osztjuk be a munkát, így a munkaidőt is, viszont figyelembe kell venni, hogy a kivitelezés nem fog ránk várni: a megfelelő anyagnak az ütemterv szerint a helyszínre kell érkeznie. Különösen rázós a projekt eleje, hiszen mindent egyszerre kell versenyeztetni és beszerezni, de pár hét után ez csendesebb lesz. A nagy projektek elején a tervezők felé is sok kérdés merül fel, ilyenkor a többórás helyszíni kooperációk keretében egyeztetjük a részleteket.

A mai napig tudsz újat tanulni a szakmában?

Igen. Sokkal tapasztaltabb, éveket idősebb, régebb óta a pályán működő kollégákkal dolgozom együtt. Nap mint nap tanulok tőlük valamit. Minden projekt más: műszakilag, pénzügyileg és a projektszereplők szempontjából is; ezekből rengeteget lehet tanulni, és sosem lesz unalmas, egyhangú a munka.

KISS IDA

"
**Feladatom az,
hogy egy olyan
rendszert építsünk
föl, ami mindenki
számára jól
követhető**

Cég DVM group

Pozíció Építész-menedzser,
részlegvezető

Jogosultság Építészeti tervezés (É),
város- és létesítményenergetikai
szakmérnök

Mivel foglalkoztál, mielőtt a tervezési feladatokat ellátó csapat vezetője lettél a DVM groupnál?

2003-ban végeztem a Műegyetemen. Az egyetemi tanulmányok mellett egy évet Spanyolországban töltöttem Erasmus-ösztöndíjjal, ami megtanított arra, hogyan lehet egészen ismeretlen, más kultúrából érkező emberekkel együtt dolgozni. Meghatározó volt az egyetemi éveim alatt az Építész Szakkollégium, ahol az építészeti határterületeihez kapcsolódó események szervezésében vettem részt – ez kapocs volt a későbbi KÉK-kurátori munkához –, de rendszeresen megvitattuk egymás egyetemi munkáit, és sokat vitáztunk az akkori mainstream építészetről is. A tanulmányaim utolsó éveiben a TAAT Építész Műteremben dolgoztam, látványterveket és kiviteli terveket készítettem. A TAAT építészeti nagyon sokat foglalkoztak velünk, rengeteg „pirosozott” rajzot kaptam vissza, ez egy igazán jó tanulási időszak volt, valódi műhelyhangulatban. Azóta tudom, hogy a „pirosozott rajzos” korrigálási módszer mennyire fontos.

A diplomád megszerzése után is ott maradtál?

Nem, Eric van Egeraat irodájában kaptam állást. Egy rövidebb időszakot Londonban töltöttem az ottani leányvállalatnál, majd Budapesten dolgoztam. Hasznos volt az itt töltött idő, mert a nagy nemzetközi építészirodák felépítésébe, munkamódszerébe és projektstruktúrájába láthattam bele. Ezután az egyetemi évfolyamtársaimmal alapítottunk egy saját céget. Tervpályázatokon indultunk, és kisebb megbízásokat vállaltunk, bedolgoztunk nagyobb irodáknak is. Végül úgy alakult, hogy ebből a csapatból páran Tiba Jánosnál kezdtünk el dolgozni, ahol a Párisi Nagy Áruház projektvezetője lettem. Az első gyermekem születését követően beköszöntött a gazdasági válság, így nem tudtam a Tiba Stúdióban tovább folytatni a pályafutásomat. A MádiLáncos Stúdióban helyezkedtem el, ahol iroda-belsőépítészeti projektek koordinációjával foglalkoztam. Közben elkezdtem egy város- és épületenergetikai szakmérnöki képzést, ami az ABUD mérnökiroda felé vitt tovább. Itt a városi fenntarthatósági tanácsadás és kutatási projektek vezetése volt a feladatom.

Nem bántad meg, hogy kicsit eltávolodtál a klasszikus tervező építészettől?

Az eddigi munkáimból az rajzolódott ki, hogy leginkább a koordinációs feladatokban vagyok sikeres. A DVM groupnál először a belsőépítész-csapat vezetését kaptam meg, munkaköröm elsősorban a nemzetközi nagyvállalatokkal való kapcsolattartásra, a projektek pénzügyi követésére és a szervezeti és projektstruktúra újjászervezésére terjedt ki.

A mostani pozíciód, a Head of Design, milyen feladatokkal jár?

Nagyrészt menedzsmenttel. A cégcsoport tervező-csapata jelenleg 48 fős, és akár száz projektet is

megcsinálunk egy évben, így lehetetlen minden projektet napi szinten követni. A DVM group nem az a klasszikus értelemben vett építésziroda, nem egyetlen mester köré szerveződik, hanem több vezető tervező köré épül a tervezési részleg. Az én szerepem ezen vezetők segítségével az új munkák megszerzése, az ajánlatadás, a projektek pénzügyi követése. Feladatom továbbá a sok projekt miatt az, hogy egy olyan rendszert építsünk föl, amely minden résztvevő számára jól követhető. A korábbi irodákban megtanult és a világ különböző részein látott módszereket tudom ebben hasznosítani.

Milyen egy átlagos munkaheted?

Rengeteg egyeztetéssel, sok ügyféltárgyalással és projektmegbeszéléssel, valamint a csapat leterheltségének monitorozásával telik, hiszen ettől függ, hogy mennyi új munkát tudunk elvállalni. A megrendelői és alvállalkozói ajánlatok, megállapodások és szerződések egyeztetése, valamint a fontosabb ügyfél-prezentációk is hozzám tartoznak. A tervezési folyamatban közvetlenül kevésbé veszek részt, de fontosnak tartom, hogy figyeljem a projektek alakulását, és örülök, ha egy kicsit bele tudok ezekbe kapcsolódni.

Hogyan lehet valaki jó vezető?

Nekem nagyon sokat segített, hogy láttam, engem hogyan irányítanak. Például Tiba János kiváló, menedzserszemléletű építész volt, tőle is sokat kaptam. Fontosnak tartom a folyamatos tanulást, a legjobb gyakorlatok és módszertanok figyelését, a nemzetközi kitekintést.

Hogyan látod a jövőt a dizájnmenedzsment területén?

Nagyon fontos lenne, hogy az egyetemen is megjelenjen ez a tudásanyag, a vállalatirányításhoz és a szolgáltatás menedzsmentjéhez kapcsolódó készségek fejlesztése, hogy a tehetséges pályakezdő építészek az üzleti szemléletet is elsajátítsák. Személyes célom pedig az, hogy a csapatom minél olajozottabban működjön, minél izgalmasabb projekteket tudjunk vinni, és ezeket innovatív módon, magas szakmai színvonalon tudjuk megvalósítani.

MESZÉS OSZANÁD

"**Szeretnék vezető
maradni úgy, hogy
az alkotófolyama-
tokban benne
tudjak maradni**"

Cég DVM group

Pozíció CG artist / látványtervező

Hogyan lett belőled látványtervező a DVM groupnál?

Szeretem magunkat inkább CG (computer graphics) artistnak hívni, mint látványtervezőnek, mert a CG artist megfogalmazás jobban lefedi azt a területet, amit mi csinálunk. Bár látványterveket készítünk, de mi az építészeti grafikáinkat számítógépes eszközökkel készítjük. Mint a legtöbb építész, én is vizuális típus vagyok, mindig is az érdekelt, hogy ami le van rajzolva a papírra, hogyan fog kinézni a valóságban. A győri Széchenyi István Egyetem főiskolai építészkarán végeztem, és már tanulmányaim alatt dolgoztam CG artistként. A válság kezdetén, amikor a körbetartozások korát élte az építőipar, a járulékos költségeket húzták le leghamarabb – többek között a látványterveket. Ekkor döntöttem úgy, hogy váltok, és elmentem egy építészeti vizualizációs szoftvereket fejlesztő céghez. Folyamatos párbeszéd volt a fejlesztők és a felhasználók között, ami segített abban, hogy több oldalról megismerjem ezeket a programokat, és nagyobb rálátásom lett a vizualizáció és a tervezési folyamatok viszonyaira is.

Mi kell ahhoz, hogy valakiből CG artist legyen?

Ez egy mérnöki és kreatív alkotási folyamat egyvelege. Ehhez nem feltétlenül kellene képzések, sokkal inkább fontos a megfelelő szemléletmódot elsajátítani. Nagyon hamar eldől egy évfolyamon, akár a tervezési feladatok vagy pályázatok kidolgozása kapcsán, hogy kinek van affinitása a számítógépes vizualizációhoz. Az erre fogékonyak könnyebben sajátítják el a 3D modellezés alapjait, és törekednek a modell valósághű ábrázolására is.

Milyen munkafolyamatok vannak a látványtervezési folyamat során?

Kapunk egy tervcsomagot és egy elvárt igény szintet. Ezekből a tervekkel készítünk egy modellt, amit anyagokkal, színekkel töltünk meg. Majd jön a fények és a környezet beállítása, végül virtuális fényképet készítünk. A modellépítés kezdeti lépéseitől több munkafolyamaton át vezet az út a valósághű virtuális fotózásig. Ezeket a folyamatokat mi szabadon határozzuk meg úgy, hogy hangulatot, képi karaktert adjunk a látványtervnek. Fontos megjegyezni, hogy némileg más a munkamódszer egy látványtervezésre szakosodott cégnél és más egy építészirodán belül. Nálunk gyakran történik egy időben az építészeti részletek kidolgozása és a vizualizáció, ilyenkor kihívássá válik a határidő betartása.

Mennyire kaptok szabad kezet a tervezőktől?

Egy vizuális anyag akkor lesz jó, ha passzol az építészeti koncepcióhoz, a tervező elképzeléseihez. Mivel a tervezési folyamaton belül nyújtunk egy szolgáltatást, úgy gondolom, hogy akkor végezzük jól a munkánkat, ha nem rugaszkodunk el teljesen az építész elképzeléseitől. Nekünk, CG artistoknak, az építészeti tervezés közben kialakult stílushoz kell alkalmazkodnunk. Bár azt is hozzá kell tenni, hogy ritkán dolgozunk kész tervanyagból, ami sok rugalmasságot igényel tőlünk és a tervezőktől

is, akiktől folyamatosan adatokat és részleteket kérünk. A legjobb CG artistok a tervezőkkel szorosan együttműködve alkotnak igazán ütős csapatot, hiszen sokszor kell a mi tapasztalatunk ahhoz, hogy egy épület vizuális megjelenése jól működjön.

Milyen programokat használtak?

A virtuális jelenetet 3D Studio Maxszal építjük fel, amit különböző, ebbe beépülő renderelőprogram készleteivel öltöztetünk fel, világítunk be és fényképezünk le. Az utómunkákhoz Adobe Photoshop és Lightroom programokat használunk. A filmek szerkesztéséhez AfterEffectset és Adobe Premiere-t használunk. Szinte havonta jelennek meg új modulok és applikációk a piacon, amiket folyamatosan figyelni és tesztelni kell. Ebben a szakmában nem tehetjük meg azt, hogy ne kövessük és építsük be az újdonságokat.

Hogyan látod a szakterületed jövőjét?

Maga a munkafolyamat húsz év alatt nem változott sokat. Bár az eszközök fejlődtek, az nem, hogy miként készül el egy kép: az adott modellt berakjuk egy szoftverbe, felöltöztetjük, környezetet építünk, bevilágítjuk, fotózzuk és utómunkázzuk. A processzorok, szoftverek gyorsulnak, egyre több feladatot adunk a gépnek, amiből következik, hogy a végeredmény egyre jobb kép lesz. Zavar azonban, hogy egérrel kell dolgozni. Ha megnézzük, hogyan alkot egy gyerek, látjuk, hogy homokból és gyurmából kézzel formáz dolgokat. Ebben az alkotófolyamatban szeretne szerintem benne maradni az, aki az építészszakmát választja. Jó lenne ezt visszakapni a virtuális valóság adta lehetőségekkel, amikor valóban újra a kéz és agy kapcsolatáról szólna az alkotás. Ezen kívül, ami a személyes fejlődésemet illeti, szeretnék vezető maradni úgy, hogy az alkotófolyamatokban benne tudjak maradni, mert ez jelenleg nem mindig sikerül a napi teendőik mellett.

NAGY ORSZÁG

"**Nagyon fontos, hogy nyitottan álljunk az építészet minden területéhez**"

Cég	DVM group
Pozíció	Építész tervező
Jogosultság	Építészeti tervezés (É)

Hogyan jutottál el a DVM group tervezőcsapatához?

2015-ben végeztem a BME Építészmérnöki Karán, műszaki szakirányon. Számomra fontos, hogy a szakma gyakorlásában mind a műszaki, mind a kreatív irány benne legyen. Szeretnék egy olyan tervezési metódust kialakítani, ami fenntartható, értékes, ugyanakkor megvalósítható épületeket eredményez. Tudatosan választottam utat a szakmában. Azért vállaltam gyakornokságot egy kivitelező cégnél az egyetem alatt, mert szerettem volna látni a tervezési folyamatok megvalósulását. Miután lediplomáztam, egy holland építésziroda magyarországi leányvállalatánál kezdtem el dolgozni, ahol öten voltunk. Itt külföldi munkákon, pályázatokon és itthoni projekteken dolgoztunk, a nemzetközi környezetet nagyon élveztem. Ezután jelentkeztem a DVM grouphoz, ahova szerencsére felvettek.

Hogyan telik egy munkaheted?

Cégen belül én alapépületi tervezési, vagyis klasszikus építész tervezői feladatokkal foglalkozom, de teljesen megkötött tervezési munkakör a DVM groupnál nincsen. Jellemző, hogy a tervező kollégák segítenek a belsőépítész- vagy látványtervező-csapatnak is. Ez szerencsére visszafelé is működik, ha mi szorulunk meg egy határidő közeledtével vagy egy pályázattal. Egy jellemző munkahetemen az időm 80%-át bent töltöm az irodában, de vannak helyszíni egyeztetéseim is, hiszen például a kivitelezés szakaszában is követni kell a projektet. A külsős szakágakkal hetente-kéthetente vannak kooperációink. A csapaton belül pedig minden hétfőn leülünk megbeszélni, hogy mi az adott hét feladata, így meg tudjuk tervezni az általában elég sűrű munkaidőnket.

Milyen munkamódszerrel álltok neki egy-egy projektnak?

A munkamódszerünkre a teljes demokrácia jellemző. A vezető tervező egyenlőként kezeli a csapat tagjait, így az építészeti gondolatokban igen nagy szabadságunk van. Az egyes ötletek is inkább csapatmunka során alakulnak ki. Igyekszünk elkerülni azokat a szituációkat, hogy egyvalaki megmondja, milyen legyen egy adott koncepció. Véleményem szerint az előny egy nagy, sok fiatal foglalkoztató irodában, hogy az ötleteket közösen egyeztetve, formálva, együtt fejlesztjük ki és visszük tovább. Fontos, hogy nincsenek leosztott szerepek, hanem mindenki véleményére, gondolataira kíváncsiak a többiek.

Szerinted mi a különbség az egyetemi projektek és a való élet tervezési feladatai között?

Az egyetemi képzésen felhívják a figyelmet, hogy a csapatmunka nagyon fontos lesz majd a későbbiekben. A való életben azonban nagyon más, amikor két-három éve dolgozol együtt kollégákkal, és együtt kell megbirkóznotok a kihívásokkal egy projekt kapcsán. Az állandóságnak rengeteg előnye van, például tudjátok,

hogy a csapat melyik tagja miben jobb. Ezenfelül az egyetem nem tud téged arra sem felkészíteni, hogy hogyan kell jól kiszolgálni a megbízói igényeket és hogyan feleljen meg az elképzelésed a jogszabályi köttöttségeknek. Nagyon élvezem, hogy ha valahol elakadnék, nagy valószínűséggel lesz olyan kolléga az irodában, aki találkozt már ezzel a problémával, és segíteni tud. Ebben sokat segít, hogy nálunk a teljes tervezőcsapat egy irodatérben ül. Ez tapasztalatom szerint a nagy irodák egyik előnye: nagyon sok tudás összpontosul egy helyre, és sokat segítünk egymásnak.

Mik a jövőbeli terveid? Hogyan kapcsolódik ehhez a saját szakmai fejlődésed?

Az egyetem jó alapot ad, viszont nem nyújt választ arra, hogy mi az a szakterület, amivel pontosan foglalkozni szeretnél. Szerintem nagyon fontos, hogy nyitottan álljunk az építészet minden területéhez – én ezért is kezdtem egy kivitelezéssel foglalkozó cégnél dolgozni. A személyes fejlődésben szerintem nagyon hasznos, hogy a fiatal találjon egy mentort, aki segíti őt a minél több tudás megszerzésében. Saját célkitűzésem jelenleg – mivel én már rendelkezem jogosultsággal, aminek a megszerzésében a cég támogatót – egy szigetelő szakmérnöki vagy tartószerkezet-rekonstrukciós szakmérnöki képzés. További lehetőségeket tartogat még, hogy a szakma nagyon kinyílt programhasználatban, vizualizációban. A megrendelő egyre többet szeretne látni az elképzeléseiből, ezért nagyon fontos, hogy fejlődjünk ezen a területen – akár autodidakta módon is.

INTERJÚ ZÉNIFINÉ

„
A feladatom az, hogy érdekeket egyeztessenek, információforrásként szolgáljak, információáramlást optimalizáljak

Cég	DVM group
Pozíció	Projektépítész
Jogosultság	LEED BD+C, Professional Graduate Certificate in Strategic Management by Harvard Extension School

Mesélj, kérlek, egy picit magadról!

A Műegyetemen végeztem 2013 januárjában okleveles építészmérnökként. Már az egyetem alatt is többféle helyen igyekeztem tapasztalatot szerezni, dolgoztam tervezőirodákban, ingatlanfejlesztőnél és építőipari termékgazdálkodónál is. A diploma megszerzése után végül a tervezői vonalon maradtam, és a BORD Stúdióval voltam építész, amit nagyon szerettem. Fél év múlva a férjem kapott egy amerikai állásajánlatot, ezért kiköltöztünk Bostonba. Ott is tervezőként dolgoztam, először egy közepes, utána egy kifejezetten nagy tervezőirodában, ahol építészzel, belsőépítészzel és városépítészzel is foglalkoznak. Itt kezdett el a szakma gazdasági vonala is érdekelni. Bár a képzésünk sokoldalú az egyetemen, úgy érzem, ez a lába hiányzik az ott átadott tudásnak, ezért kicsit „billeg”. Főleg Amerikában, ahol kifejezetten nagy projekteken dolgoztam, sokkal inkább szembesültem az építészet materializálódott értékeivel. Építészként felelősségünk és hatalmunk van a végkifejlet minőségének meghatározásában, de ehhez szükség lenne arra is, hogy a gazdasági folyamatok hátterével is tisztában legyünk.

Ezt hogy érted? Nem elég a költségvetést elkészíteni?

A költségvetés-kiírás a koncepciótervezés vége, amikor kiszámolod, mekkora az egész projekt értéke minden felmerülő vonzatával együtt. Ebből nekem hiányzott, hogy lássam, hogyan áll össze egy-egy projekt finanszírozása, mik azok a gazdasági tényezők, amik segíthetik a létrejöttét, milyen megtérülési mutatók szükségesek. Főleg az érdekelt, mik azok a területek, amiket racionalizálni lehet anélkül, hogy a design és a minőség kárt szenvedjen. Ekkor fordult meg a fejemben, hogy a tervezőknek is részt kellene venniük a költségoptimalizáló és stratégiai döntéseket tárgyaló megbízói megbeszéléseken. Éppen ezért még Amerikában beiratkoztam a Harvard egy esti képzésére, ahol stratégiai menedzsmentet tanultam. Volt kifejezetten gazdaságpolitikai kurzus, nemzetközi marketing, de tanultam a startupok innovációs vállalkozásmódjáról is.

Hogy vezetett ez oda, hogy a mostani pozícióban, projektépítészként dolgozz a DVM groupnál?

Amerikában építész pozícióban dolgoztam. Az ottani főnököm, a vezető tervező szerette, hogy megtalálom a hangot az ügyfelekkel, és segítem moderálni a beszélgetést egy-egy megbízói egyeztetésen. Amikor hazaköltöztünk, és elkezdtem munkát keresni, akkor találtam meg a DVM groupot mint komplex cégcsoportot, és beadtam az önéletrajzomat. Bár nem jelentkeztem konkrét pozícióra, az interjú alatt kiderült, hogy pont keresnek egy hozzám hasonló beállítottságú embert, aki a kapocs tudna lenni a tervezők és a megbízó, azaz az ingatlanfejlesztő között.

Tehát projektépítészként a kapcsolattartás a feladatod? Minél komplexebb egy projekt, annál inkább szükség

van egy kapcsolattartóra, de a feladataim sokrétűbbek ennél. Egy híd vagyok – általában a megbízók és a tervezők, gyakran a bérlők, ingatlanfejlesztők között is. Rengeteg egyeztetésen veszek részt, a napjaim nagy részében emberekkel találkozom. Különösen fontosak az olyan alkalmak, amikre a vezető tervező már nem tudna elmenni a tervezési feladatai miatt. Azonban ilyenkor is kell valaki, aki képviseli az irodát a megbeszélésen, akár aktívan, akár csak információszerezés céljából. Persze ezekre az egyeztetésekre fel is kell készülni, a kapcsolódó anyagokat, terveket, leírásokat összeszedni. De azoknak, akik egy adott projekt tervezési folyamataiban vannak elmerülve, az ilyen koordinációs feladatok sokszor megterhelők, és el tudják vonni a figyelmüket az eredeti munkáról, amibe aztán nehéz visszarázódní. Nekem pont ez a feladatom, hogy érdekeket egyeztessenek, információforrásként szolgáljak, információáramlást optimalizáljak, és szeretem is ezt a változatosságot a munkámban.

Az építészeti tudáson kívül milyen képességek kellene egy projektépítésznek?

Fontos a rugalmasság és az empátia, hogy az ember átlássa a szituációt, és bele tudja magát helyezni más nézőpontokba. Fontos a jogszabályok ismerete is, bár ez talán a legkönnyebben elérhető tudás. Ezen felül kell hozzá egy olyanfajta duális dinamizmus, hogy amellet, hogy két lábbal a földön állsz, kreatívan és szabadon tudj a jövőbe tekinteni, lehetőségeket megtalálni.

Hogyan képzeled el magad a szakmában a jövőben? Milyen fejlődési lehetőségeket láatsz?

Jelen helyzetben azt gondolom, hogy nekem minél több projekt koordinációs munkáiban kell részt vennem, akkor fogok tudni a legtöbbet fejlődni. Illetve szeretnék egy nagy projektet a kezdetektől a legvégéig végigkísérni, hiszen így a teljes folyamatra szerezhetnék olyan rálátást, ami a későbbiekben nagyon jól hasznosítható a projektépítészeti pozícióm szempontjából. De elgondolkodtam azon is, hogy az építészirodán belül vállalkozás szélesebb körben koordinációs feladatokat, ezzel is levéve a vezető tervezők válláról egy kis terhet.

SCHÜLLER MÁRKUS

" Projektmenedzserként rá kell látni a teljes munkafolyamatra, amely megfelelő alaptudás nélkül nem lehetséges

Cég	DVM group
Pozíció	Építész projektmenedzser, részlegvezető
Jogosultság	Építészeti tervezés (É), Magasépítési műszaki ellenőr (ME-É), Építési felelős műszaki vezető (MV-É)

Hogyan lett belőled vezető építész projektmenedzser a DVM groupnál?

A műegyetemi tanulmányaim alatt már dolgoztam különböző tervezőirodákban, viszont a diploma megszerzése után úgy gondoltam, bővíteni szeretném a szakmai tapasztalataimat. Németországba költöztem, ahol homlokzatépítési munkálatokon dolgoztam projektvezetőként. Két év után hazajöttem, és a generálkivittelezés felé vettem az irányt, mivel úgy éreztem, ez az a pályamodell, ahol a legtöbbet lehet megtapasztalni és tanulni az építőipar különböző ágazatai közül. Sokféle feladatot kaptam, logisztikai központot, irodaházakat építettünk. Az építőipari válság közepén, 2011 körül úgy gondoltam, további tapasztalatot szerezhetek, mégpedig az épületüzemeltetés területén, így kerültem az Audi egyik beszállítójához mint üzemeltetési vezető. Ebben a pozícióban közel 150 embert kellett irányítanom, akikkel a járműgyár komplett működtetéséért feleltünk. Fontos volt számomra azt is megtapasztalni, hogy mi történik az épülettel átadás után, illetve mi kell ahhoz, hogy az költséghatékonyan fenntartható legyen. A komplex épületüzemeltetésben eltöltött közel három év után jöttem el a DVM grouphoz. Szerintem ennek a tanulási, tapasztalatszerzési folyamatnak a következő lépése a mostani feladatom, a projektmenedzsmet. Jelenleg a projektmenedzsmet részleg vezetője vagyok, ehhez mind a tervezésben, kivitelezésben, mind pedig az üzemeltetésben szerzett gyakorlatom sokat segít.

Milyen feladatokkal találkozol a munkád során?

Két csoportba osztanám feladataimat: az egyikben a szervezet működtetésével és felépítésével kapcsolatos ügyekkel foglalkozom. Ilyen feladatom például az új kollégák megkeresése, felvétele, továbbá a részleg gazdasági és pénzügyi tennivalói. A másik csoportba az operatív jellegű feladatok tartoznak, mint a futó projektek nyomon követése és az aktuális teendők megbeszélése a kollégákkal. Utóbbihoz hozzátartozik a részlegben dolgozó projektvezetők mentorálása. A projekt karmestereként a tervezési fázisban ütemtervet, költségtervet készítenek, később a kivitelezővel tartják a kapcsolatot. Ők felelnek a szerződésekért, a műszaki ellenőrzésért, és a projekt sikeres átadásáért. Az én feladatom a projektvezetők munkájának felügyelete; ha valamelyik projektvezető jelzi, hogy valahol elakadt, együtt próbálunk megoldást találni. Mindez egy komplex folyamat, ami nálunk a heti és a havi meetingekre épül. A havi meetingeken mindenki jelen van, itt általános, a részleg egészét érintő feladatokat beszélünk meg, míg a heti találkozókra a projektjeink napi teendőit vesszük át.

Kezdőként is lehet valaki projektmenedzser?

Jelenleg is van junior projektmenedzserünk, aki önállóan ugyan nem visz projektet, de előkészíti a munkát. Mindig van mellette egy senior projektmenedzser, aki irányítja a munkáját, hogy egy-két év múlva önállóan is tudjon teljes projekteket vinni.

Egy kezdő, frissen diplomázott építésznek azt javaslom, ha érdekli ez az irány, először töltsön el pár évet tervezőirodában vagy egy kivitelező cégnél, hiszen a gyakorlati tudást csak az elvégzett, megtapasztalt munka során lehet elsajátítani. Projektmenedzserként rá kell látni a teljes munkafolyamatra, amely megfelelő alaptudás nélkül nem lehetséges.

A piramis tetején állva is vannak szokatlan helyzetek, újdonságok számodra?

Mindenképp. Egy projekt nagyon sok összetevőből áll, meg kell tanulnunk a projektfejlesztés csínját-bínját. Folyamatosan reagálnunk kell a megbízói igényekre is, ezekhez pedig az kell, hogy átlássuk az egész beruházás folyamatát. A projektmenedzsmet, gyakorlatilag bármely területen, nagyon összetett feladat, szinte minden héten tanul valamit az ember.

Milyen tudással, képességgel kell rendelkeznie egy projektmenedzsernek az építészetén kívül?

Az általánosan elvárt jó kommunikációs készségeken felül erős angol és/vagy német nyelvtudásra mindenképpen szükség van. Ezenfelül a jó emberismeret és a pszichológiai érzékenység is jól jön, hiszen észre kell venni, ha a projekt résztvevői nem tisztán kommunikálnak egymással. Ilyenkor jó, ha valaki diplomatikusan, akár csak jó kommunikáció útján tudja az adott problémát megoldani. Végül a határozottságot emelném ki, hiszen sokszor nekünk kell a projekt teljes életére kiható fontos döntéseket meghozni.

TÖTTI TINEA

„
**szeretek kézzel
rajzolni, sokkal
szabadabbnak
érzem a
konceptióalkotást**

Cég DVM group

Pozíció Belsőépítész, projektvezető

Jogosultság Építészeti tervezés (É)

Mesélsz egy picit a pályád elejéről?

Már kis koromban jól rajzoltam, ezért nem is volt kérdés, hogy a későbbiekben olyan pályát kell választanom, ahol ezt a képességemet hasznosítani tudom. Az építészkar elvégzése után egy kisebb cégnél helyezkedtem el, ahol főleg ipari épületeket terveztünk. A feladatomban csarnokok, raktárépületek továbbgondolása, belsőépítészeti és építészeti „felöltöztetése” volt, amit nagyon élveztem. Viszonylag nagy alkotói szabadság mellett tudtam például homlokzati osztást vagy éppen egy fejpület belső irodarészét megtervezni úgy, hogy az az én gondolkodásomat tükrözze. Lehetőségem volt tovább is képezni magam: beiratkoztam a Műegyetem színdinamika szakmérnöki képzésére, ahol olyan összefüggéseket tanítottak nekünk, amiket a mai napig használok a munkám során. Az ott tanultak segítenek például egy belső tér helyes színharmóniájának megválasztásában vagy az alkalmazandó színek és összbenyomások meghatározásában.

Miért váltottál?

A kisebb irodában eltöltött idő alatt rendkívül sok műszaki ismeretet szereztem, amit szerettem volna nemcsak ipari épületeknél, hanem más területen is kamatoztatni. Mivel az ismerőseim is főképp kisebb irodáknál vagy saját vállalkozásban dolgoztak, nem tudtam tőlük tájékozódni, hogy milyen a munka egy más jellegű, nagyobb cégnél. A váltásnál egyben voltam biztos: továbbra is nagy léptékkal szerettem volna dolgozni. A DVM groupnál a több ezer négyzetméteres projektek a jellemzőek, ezért is jöttem ide. Az előző és a mostani munkahelyem között tapasztalatom szerint a különbség az, hogy míg egy kisebb cégnél sok idő megy el az adminisztrációval és különböző projektmenedzseri feladatokkal, addig egy nagyobb cégnél talán a tervező jobban fókuszálhat a tervezési feladatokra.

Mi a feladatot projektvezetőként a cégnél?

Projektvezetőként elsősorban az adott tervezési program belsőépítészeti csapatának koordinálása az elsődleges feladatom. De a klasszikus építészeti koncepcióalkotástól kezdve részt veszek a projektben azért, hogy a terv az elejétől kezdve olyan elképzelés mentén alakuljon ki, ami egybevágy a később kialakuló belsőépítészeti tervével.

Projektvezetőként más területeken is erősnek kell lenned, nem csak a belsőépítészeti tervezésben. Hogyan lehet ezekre felkészülni szerinted?

Elegendhetetlen, hogy csapatjátékos legyél. Munkám során megtanultam, hogyan kell szerepet és felelősséget vállalni vezetőként. Ehhez határozottnak, de mások iránt empatikusnak kell lenni, valamint nélkülözhetetlenek a jó kommunikációs képességek is. De nem kell kétségbe esni, ha valakinek ez nincs meg az egyetemről kikerülve, ezeket folyamatosan fejlesztve, egy kis odafigyeléssel meg lehet tanulni. Néhány év

gyakorlat után egészen könnyen megy egy tervezési program koordinálása. Viszont a nyitottság nagyon fontos: én például kifejezetten szerettem és a mai napig szeretek egyetemistákkal, frissen végzettekkel együtt dolgozni, az ötleteiket és elképzeléseiket beépíteni a tervbe – sokat lehet így egymástól tanulni. Továbbá fontos az, hogy motiváljuk a kollégákat: én elég lelkes tudok lenni, ami könnyen átragad a munkatársaimra.

Milyen munkamódszerrel dolgoztok a belsőépítészeti csapatban a DVM groupnál?

Kiseb, három-négy fős csapatokban látunk hozzá a tervezéshez. Szeretem, ha egy vezérfonalra fel van fűzve egy elképzelés, a megbeszélések elején ezt tisztázzuk legelőször. A leegyeztetett dolgokat leosztjuk csapaton belül feladatkörökre. Fél napot mindenki gondolkodik a saját feladatán, aztán megmutatjuk egymásnak az elkészült ötleteket, amiket összesítünk. Az egyéni munkamódszer mindenkinél más: személy szerint én szeretek kézzel rajzolni, sokkal szabadabbnak érzem a koncepcióalkotást úgy. A csapaton belül nincs megkötés; mindenki olyan eszközzel oldja meg a feladatát, amiben jól érzi magát. Miután elkészülünk a koncepcióval, kiválasztjuk az anyagokat, a világítást és a bútorokat. Az egyes munkafázisok során elkészült terveket természetesen igény szerint egyeztetjük a megrendelővel. Ezen felül vannak a szakági egyeztetések, és beszállítókkal vagy forgalmazókkal is találkozunk, ahol az általuk gyártott anyagokkal ismerkedünk meg. Szorosan együttműködünk többek között asztalosokkal és lakatosokkal, illetve a kivitelezés helyszínére is kijárunk tervezői művezetést tartani.

Hogyan látod a belsőépítész szakma jövőjét?

Az okosotthonok már ma is jelen vannak a piacon, de szerintem a következő években még erősebb megrendelői igény lesz, hogy „smart” megoldásokat alkalmazzunk a belső terek kialakításában. Tehát a szép atmoszférának a funkciót és a komfortérzetet is maximálisan ki kell majd tudnia szolgálnia, ez az irány a későbbiekben még erősebb lesz.

NSIDEK SIDER GÖ

„
A BIM igazi előnye a pontosabb, minőségibb tervek alapján lehetséges olcsóbb és gyorsabb kivitelezés

Cég DVM group

Pozíció BIM-menedzser

Jogosultság Építészeti tervezés (É);
Magasépítési műszaki ellenőr (ME-É)

Kérlek, mesélj egy picit arról, mi vezetett el ahhoz, hogy BIM-menedzser legyen belőled!

A BME Építésmérnöki Karán végeztem, majd elkezdtem dolgozni egy kisebb tervezőirodában, ahol középületek tervezésével foglalkoztunk. Azt vettem észre, hogy bizonyos feladatok megfelelő struktúrával gördülékenyebben végezhetőek. A következő munkahelyemen, egy közepes méretű irodában az én feladatomból volt, hogy a megrendelőtől segítségül kapott viszonylag részletes BIM-kézikönyvnek megfelelően szállítsuk a terveket és a BIM-modellt. Itt szerettem meg ezt a szerepkört.

Mit jelent számodra a BIM?

Az én megközelítésemben a BIM-szemléletű tervezés három dolgot jelent. Egyrészt azt, hogy szerkezeti szemléletű modellt építünk, azaz olyan elemeket is belefoglalunk, melyek egy látványtervi modellhez nem szükségesek, mert kívülről nem látszanak. Ilyen például egy nyílászáró feletti kiváltó vagy a réteges szerkezetek. A második, hogy a modellben elhelyezett elemeket a szükséges műszaki információkkal ruházzuk fel, mint például a bútort gyártójával, beszerzési árával vagy egy falat tűzvédelmi besorolásával. Harmadrészt a különböző szakági tervezőkkel modellalapú együttműködés történik; azaz az egyes tervezők nem egymástól függetlenül dolgoznak, hanem a tervezési folyamat során végig használják, figyelembe veszik egymás modelljét. Ennek az összetett, koordinált folyamatnak az egyik fontos eszköze az ütközésvizsgálat. Az erre a célra készített szoftverek segítségével azt vizsgáljuk, hogy az egyes modellek között van-e nemkívánatos geometriai metsződés, azaz ütközés. Az így elkészülő BIM-modell segítségével számításokat lehet elvégezni, amiből adatokat lehet kinyerni. Ezek nagyban megkönnyítik a költségvetési számítások elkészítését, de akár az épületüzemeltetést is.

Ez igen összetett feladatnak tűnik... Hogyan néz ki pontosan egy heted a DVM groupnál?

Valóban sokrétű a feladatomból: segíték a kollégáknak, hogyan használják a tervezőprogramot; elkészítem az előre beállított segédeszközöket, kitalálom, hogyan strukturáljuk a tervfájlokat, képzéseket tartok. A nálunk futó tervezési projekteknél bármilyen modellezési kérdésben azonnal segíték a kollégáknak. Ez gyakorlatilag felhasználói támogatást jelent. Ezen felül én gondozom az általunk összeállított BIM-kézikönyvet is. A saját célkitűzéseimet tekintve vannak hosszú távú feladatok, melyekhez napi szintű tevékenységek csatlakoznak, ilyenek például a képzések. Egyrészt részt veszek tréningeken, másrészt tartok belső képzéseket is, „bimináriumokat” a kollégáknak. Mivel a cégcsoportban kivitelezéssel és üzemeltetéssel is foglalkozunk, ezért erről az oldalról szintén felmerült, hogy jobban használjuk ki a BIM nyújtotta lehetőségeket; ennek a rendszernek a felépítése szintén az én feladatomból.

Önmagadat oktattad BIM-menedzselés szempontjából, vagy voltál előtte képzésen?

Nagyrészt autodidakta módon szereztem a szükséges tudást, szakirodalmat olvasok, szakmabeliekkel beszélgetek. Részt vettem egy kétnapos BIM-menedzser tanfolyamon is, ami hasznosnak bizonyult. Amellett, hogy újdonságokkal is szolgált, az addig összegyűlt tudásomat rendszerezte és keretbe foglalta.

Egy BIM-menedzsernek milyen készségekkel kell rendelkeznie?

Problémamegoldó és rendszerezési képesség mellett szerintem jól kell magyarázni, hiszen a megszerzett tudást át is kell adni. Különböző tudásszinten vannak a kollégák, a szakági tervezők, a megbízók és adott esetben a kivitelezők, és az ebből fakadó nehézségeket is tudni kell kezelni.

Szerinted mi a különbség a kis irodák és nagy irodák munkamódszereiben a BIM tekintetében?

Egy kis tervezőiroda általában nem engedheti meg magának, hogy olyan BIM-menedzser legyen, aki kizárólag ezzel foglalkozik. Ilyenkor egy olyan tervező igyekszik koordinálni a BIM-folyamatokat, akinek van hozzá affinitása, illetve ideje. Egy nagyobb tervezőirodának már van lehetősége arra, hogy dedikált menedzser, esetleg egy több főt számláló csapat foglalkozzon a BIM-mel. Egy ilyen esetben jobban lehatárolhatóak a feladatok és a felelőségek, és magasabb minőségben lehet dolgozni. Erre szükség is van, hiszen a nagyobb irodák jellemzően több, komplexebb projekten dolgoznak, amelyek minden szempontból precízebb koordinációt kívánnak. A DVM groupnál annyiban különleges a helyzet, hogy a tervezés mellett a kivitelezési és üzemeltetési folyamatok támogatása is a BIM-feladatok része.

Mit gondolsz, Magyarországon merre tart a BIM?

Hasznosnak tartom, hogy nagyobb állami projekteknél egyre gyakoribb, hogy a tervezési program része egy kidolgozott BIM-követelményrendszer is. Ez előre viszi az egész szakmát, hiszen így a tervezőirodák rákényszerülnek, hogy fejlődjenek e téren, és felismerhetik, hogy érdemes meghonosítaniuk a hatékonyabb módszereket saját tervezési gyakorlatukban. Abban még van hova fejlődni, hogy a piaci szereplőknek széles körben is fel kell ismerniük a BIM igazi előnyét: pontosabb, minőségibb tervek alapján olcsóbb és gyorsabb a kivitelezés, hatékonyabb az üzemeltetés.